

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Využití fondů Evropské unie při řešení odpadového hospodářství v obci

Use of EU Funds in Municipal Waste Management

Student: Bc. Renáta Klimešová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Eliška Skřídlovská

Ostrava 2011

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Renáta Klimešová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 02 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Využití fondů Evropské unie při řešení odpadového hospodářství v obci**
Use of EU Funds in Municipal Waste Management

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Strategické a právní dokumenty EU a ČR na ochranu životního prostředí
 3. Analýza současného stavu nakládání s odpadem v obci
 4. Návrh alternativ řešení a jejich posouzení z hlediska využití prostředků Operačního programu Životní prostředí
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MALATĚK, J.; VACULÍK, P. *Technologická zařízení staveb odpadového hospodářství: zpracování biologicky rozložitelných odpadů*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. 167 s. ISBN 978-80-213-1747-5.
MAREK, D.; KANTOR, R. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů EU*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principál, 2009. 215 s. ISBN 978-80-213-1747-5.
PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eliška Skřídlovská**

Datum zadání: 26.11.2010

Datum odevzdání: 29.04.2011

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh č. 1 - 4, vypracovala samostatně. Přílohu č. 5 a 6, danou mi k dispozici Obecním úřadem v Oseku nad Bečvou, jsem samostatně doplnila“.

V Ostravě 28. dubna 2011

.....
Bc. Renáta Klimešová

OBSAH

1 ÚVOD	1
2 STRATEGICKÉ A PRÁVNÍ DOKUMENTY EU A ČR NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	3
2.1 Definice základních pojmů	3
2.2 Teoretická východiska environmentální politiky EU a ČR	4
2.2.1 Vývoj environmentální politiky EU	4
2.2.2 Základní cíle politiky ochrany životního prostředí	5
2.2.3 Základní principy politiky ochrany životního prostředí	6
2.2.4 Vztah politiky ochrany životního prostředí a Regionální politiky EU	6
2.2.5 Financování ochrany životního prostředí	7
2.3 Regionální politika EU	8
2.3.1 Cíle regionální politiky 2007 - 2013	8
2.4 Fondy Evropské unie	10
2.4.1 Strukturální fondy	11
2.4.2 Fond soudržnosti	12
2.5 Institucionální zabezpečení	12
2.5.1 Instituce pro využívání fondů EU	12
2.5.2 Instituce Státní politiky životního prostředí ČR	13
2.6 Strategické dokumenty EU a ČR	15
2.7 Operační program Životní prostředí	17
2.7.1 Prioritní osa 1 Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	18
2.7.2 Prioritní osa 2 Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí	20
2.7.3 Prioritní osa 3 Udržitelné využívání zdrojů energie	21
2.7.4 Prioritní osa 4 Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží	23
2.7.5 Prioritní osa 5 Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik	24
2.7.6 Prioritní osa 6 Zlepšování stavu přírody a krajiny	25
2.7.7 Prioritní osa 7 Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu	27

2.8 Regionální operační programy	28
3 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU NAKLÁDÁNÍ S ODPADEM V OBCI	30
3.1 Povinnosti obce a občanů při nakládání s odpadem	30
3.1.1 Základní pojmy k termínu odpad	30
3.1.2 Povinnosti při nakládání s odpadem	32
3.1.3 Plán odpadového hospodářství	33
3.2 Obecná charakteristika obce Osek nad Bečvou	37
3.3 Současný stav hospodaření s komunálním odpadem v obci	37
3.3.1 Systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem	37
3.3.2 Místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů	39
3.4 Nakládání s odpadem v obci	42
3.4.1 Způsob nakládání se směsným komunálním odpadem	42
3.4.2 Způsob nakládání s plasty, papírem a sklem	44
3.4.3 Způsob nakládání s nebezpečným odpadem	45
3.5 Rozpočet obce Osek nad Bečvou v letech 2006 - 2010	46
3.6 Příjmy a výdaje obce Osek nad Bečvou v oblasti nakládání s komunálním odpadem v letech 2006 - 2010	48
3.6.1 Příjmy obce Osek nad Bečvou v oblasti nakládání s KO	48
3.6.2 Výdaje obce Osek nad Bečvou v oblasti nakládání s KO	48
3.7 Produkce KO v obci Osek nad Bečvou v letech 2006 - 2010	49
4 NÁVRH ALTERNATIV ŘEŠENÍ A JEJICH POSOUZENÍ Z HLEDISKA VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	52
4.1 Popis skládky odpadu Osek nad Bečvou – lokalita Rybáře	52
4.2 Rekultivace skládky	52
4.3 Využití prostředků Operačního programu Životní prostředí	54
4.4 Využití prostředků Regionálního operačního programu Střední Morava	54
4.4.1 Orgány zabezpečující činnost ROP SM	55
4.4.2 Legislativa a závazné dokumenty ROP SM	56
4.4.3 Předložení projektové žádosti	56
4.4.4 Publicita realizovaného projektu	57
4.5 Návrh řešení pro obec Osek nad Bečvou	57

5 ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM ZKRATEK	
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
SEZNAM PŘÍLOH	

1 ÚVOD

Odpad je důsledkem téměř každé lidské činnosti. Z počátku to byl pouze biologický odpad, který se snadno v přírodě rozkládal. S vývojem civilizace začal rychle růst počet obyvatel a s ním i objem odpadů, vznikajících z hmotných statků, kterými se lidé pro snazší život stále více obklopují. Kapacita životního prostředí je však omezená, nejenom jako zdroje surovin, látek a funkcí potřebných k životu, ale také jako prostoru pro odpady a znečištění všeho druhu. Každý z nás potřebuje stále více věcí, které mají jednorázovou spotřebu a mění se na odpad. Některé odpady zatím nelze recyklovat nebo dále využít. Produkce těchto odpadů prudce roste, a stává se tak problémem měst a obcí.

Prioritou se stává ochrana životního prostředí, která je v současnosti jednou z velice sledovaných a podporovaných politik jak v České republice, tak v ostatních zemích EU. S environmentálními opatřeními je však spjata vynakládání značných finančních prostředků. České republice se vstupem do Evropské unie rozšířily možnosti čerpání finančních zdrojů z evropských fondů. Tyto zdroje poskytují členským státům nezanedbatelné možnosti, které mohou napomoci zabránit zhoršování stavu životního prostředí. Mezi významné fondy poskytující podporu v oblasti životního prostředí patří Fond soudržnosti a Evropský fond pro regionální rozvoj. Jedním z důležitých nástrojů financovaných z těchto fondů, který významně podporuje oblast nakládání s odpady, je Operační program Životní prostředí, v menší míře poté Regionální operační program. Projektové žádosti předložené v jejich rámci mají tak možnost čerpat chybějící finance a pozitivně tak působit na kvalitu životního prostředí v jednotlivých regionech.

Odpady jsou brány jako nutné zlo, se kterým se musíme vypořádat tak, aby negativní dopad na životní prostředí byl co nejmenší. Proto by likvidace odpadů měla patřit mezi prioritní záležitost každého státu, města či obce, neboť důsledky za nezodpovědný přístup k životnímu prostředí ponesou budoucí generace. Proto jsem se zaměřila na to, jak je nakládáno s odpadem v místě mého bydliště a jak bude obec řešit rekultivaci uzavřené skládky s přihlédnutím na možné využití zrekultivované plochy po bývalé skládce odpadů.

Cílem práce je zhodnocení a analýza současného stavu nakládání s komunálním odpadem v obci Osek nad Bečvou a návrh alternativ řešení a jejich posouzení z hlediska využití prostředků z fondů EU při rekultivaci skládky odpadů. Práce směřuje k vyvození určitých doporučení pro obec, které by danou situaci řešily.

Zastupitelstvo obce by mělo najít řešení, které situaci nedostatečných vlastních finančních prostředků na rekultivaci skládky odpadu vyřeší. Pro řešení formuluji **hypotézu** podle níž předpokládám využití finančních prostředků z fondů Evropské unie.

Při řešení využiji všech dostupných materiálů Obecního úřadu v Oseku nad Bečvou, zákonné legislativy a dalších zdrojů. Pro naplnění cíle a ověření hypotézy budu pracovat metodami analýzy, dedukce a komparace.

2 STRATEGICKÉ A PRÁVNÍ DOKUMENTY EU A ČR NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

2.1 Definice základních pojmů

Životní prostředí, pro tento pojem existuje široké spektrum definic. Jednou je tzv. dynamická definice, používaná v UNESCO, která říká, že *„životní prostředí je ta část světa, se kterou je živý organismus ve stálé interakci, to znamená, kterou používá, mění a které se musí přizpůsobovat“*.^[38] Jinou definici lze nalézt v české legislativě, konkrétně v § 2 zákona 17/1992 Sb., o životním prostředí, zde je uvedeno, že *„životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.“*

Ochrana životního prostředí je další pojem, který úzce souvisí se životním prostředím. Tento pojem bývá často dezinterpretován pro svoje obecně neurčité vyjádření, mnohdy dochází k záměně tohoto termínu s pojmy jako ekologie nebo ochrana přírody. Ochranou životního prostředí se myslí především systematická a často i vědecky podložená lidská činnost, která má za cíl chránit okolní prostředí pro další život všech organismů na Zemi včetně člověka samotného. V literatuře lze najít i konkrétnější definice, např., že ochranou životního prostředí jsou *„lidské cílevědomé aktivity, jejichž cílem je chránit či obnovit složky životního prostředí cestou snížení nebo odstranění emisí znečišťujících látek, redukcí přítomnosti znečišťujících látek ve složce životního prostředí či omezení degradace ekosystému.“* Tento pojem a s ním spojené zásady a povinnosti při ochraně životního prostředí jsou ukotveny také v české legislativě.

Trvale udržitelný rozvoj je dalším pojmem spojeným se životním prostředím, je také jednou ze zásad ochrany životního prostředí. Tento Termín byl poprvé použit Světovou komisí pro životní prostředí a rozvoj (WCED), která po čtyřech letech svého působení vydala závěrečnou zprávu nazvanou Naše společná budoucnost. Z této zprávy vyplývá, že ekonomický rozvoj se v žádném případě nesmí zastavit, naděje je naopak v jeho urychlení. Je však třeba změnit jeho podobu, rozvoj se musí stát trvale

udržitelným. WCED tedy poprvé definovala udržitelný rozvoj jako „*takový rozvoj společnosti, kdy současná generace uspokojuje svoje potřeby tak, aby neomezila uspokojování potřeb budoucích generací.*“ Podobná definice je uvedena v zákoně o životním prostředí v § 6, kde trvale udržitelným rozvojem je „*takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.*“^[9]

2.2 Teoretická východiska environmentální politiky EU a ČR

České republice se vstupem do EU otevřely nové možnosti a byla přizvána účastnit se společných politik EU včetně politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) a politiky environmentální.

2.2.1 Vývoj environmentální politiky EU

Environmentální politika je tou částí veřejné politiky EU, která prošla dynamickým a překvapivým vývojem. Římská smlouva z roku 1957 o Evropském hospodářském společenství neobsahovala žádnou zmínku o politice životního prostředí a EHS v této sféře nemělo žádné kompetence, žádné instituce a žádný rozpočet. Jako samostatnou politiku zavedl ochranu životního prostředí až Jednotný evropský akt v roce 1987.

V Evropě se zájem o environmentální problematiku dostal do popředí na přelomu 60. a 70. let 20. století. V této době se začaly výrazněji projevovat problémy životního prostředí. Hlavní důvody, které vedly Evropské společenství k založení environmentální politiky, byly narůstající devastace životního prostředí a nemožnost řešení ekologických problémů v rámci jednotlivých států. Nový impuls ekologii přineslo přijetí Jednotného evropského aktu, ten mimo jiné stanovil, že se má problematika ochrany životního prostředí zařadit do všech činností Evropských společenství.

Vývoj v oblasti ochrany životního prostředí v rámci EU:

1959 – první norma v oblasti životního prostředí ve smlouvě o Euratom týkající se ochrany pracovníků proti ionizujícímu záření

1972 – mezinárodní konference o životním prostředí ve Stockholmu, která přinesla množství podnětů k ochraně životního prostředí ve státech EHS i na úrovni EHS samotného

1973 – vznik sekce Evropské komise na ochranu životního prostředí; přijetí prvního akčního plánu pro ochranu životního prostředí

1980 – Evropský soudní dvůr potvrdil možnost přijímat evropské závazné normy o ochraně životního prostředí v rámci regulace vnitřního trhu

1981 – v rámci Evropské komise zřízeno samostatné generální ředitelství pro životní prostředí

1984 – vznik zvláštního fondu pro ochranu životního prostředí na evropské úrovni

1987 – Jednotný evropský akt vytváří zvláštní politiku ochrany životního prostředí

1993 – Maastrichtská smlouva zavádí princip ohleduplnosti vůči životnímu prostředí při přijímání a provádění všech politik ES

1994 – vznik Kohezního fondu neboli Fondu soudržnosti, který mj. financuje projekty na ochranu životního prostředí a poskytuje pomoc zemím, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU.

2.2.2 Základní cíle politiky ochrany životního prostředí

Politika ochrany životního prostředí patří mezi klíčové evropské priority. Pro její pevné zakotvení mezi ostatní společné politiky EU byly zpracovány základní cíle, které se dotýkající čtyř následujících oblastí:

- udržování, ochrana a zlepšování kvality životního prostředí,
- ochrana lidského zdraví,
- obezřetné a racionální využívání přírodních zdrojů,
- podpora opatření, na mezinárodní úrovni, čelících regionálním a celosvětovým problémům životního prostředí.

2.2.3 Základní principy politiky ochrany životního prostředí

K naplnění výše zmíněných cílů má v Evropské unii sloužit sada základních principů environmentální politiky EU:

- *Zásada vysoké úrovně ochrany* životního prostředí – vytváření evropských norem ochrany životního prostředí by se mělo vycházet z tradic přísnějších členských států a nejnovějších technologií a metod ochrany. Standard ES pak může být volnější než v nejpřísnějším státě EU.
- *Princip ochrany co nejbližší u zdroje znečištění* – negativním dopadům na životním prostředí je třeba zabráňovat u zdroje a ne až na dalších stupních řetězce znečištění.
- *Princip prevence* – zabránit škodám na životním prostředí dříve než vzniknou je levnější a účinnější, než řešit poškození až když nastane.
- *Princip „znečišťovatel platí“* – škody na životním prostředí musí hradit ten, kdo je způsobí a ne celá společnost.
- *Princip integrace* – k dopadům na životní prostředí se musí přihlížet i při provádění ostatních politik ES. Tento princip je považován za vůbec nejdůležitější princip politiky ochrany životního prostředí v ES.
- *Princip subsidiarity* – rozhodování musí probíhat na rozhodovací úrovni, která je tak blízko občanům, jak je to v daném případě možné.
- *Princip trvale udržitelného rozvoje* – takového rozvoje, který uspokojí potřeby obyvatelstva, aniž by ohrozil možnosti uspokojovat potřeby příštích generací. ^[6]
Tento princip se stává obecným principem ochrany životního prostředí ve všech členských státech.

2.2.4 Vztah politiky ochrany životního prostředí a Regionální politiky EU

Zásadou politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) usiluje EU o snižování rozdílů v úrovni rozvoje regionů jednotlivých členských zemí. Česká republika se řadí k méně rozvinutým členským státům EU, otevírá se jí touto cestou řada možností, jak podpořit všestranný a vyvážený rozvoj vlastního území a mimo jiné zlepšit kvalitu životního prostředí. ^[30]

Jedná se o politiku solidarity, jejímž cílem je zmírnění rozdílů v životní a ekonomické úrovni mezi chudšími a bohatšími zeměmi EU a zároveň zvýšení schopnosti Evropské unie jako celku čelit výzvám 21. století. Politika HSS má za úkol podporovat harmonický a udržitelný rozvoj ekonomických činností, vysokou úroveň zaměstnanosti, ochranu a zlepšování životního prostředí na území EU. Politika HSS usiluje o změnu Evropy v ještě přitažlivější místo pro investice a práci.

Politika hospodářské a sociální soudržnosti patří vedle zemědělské politiky k nejvýznamnějším evropským agendám. Evropská regionální politika je založena na finanční solidaritě, což znamená, že jednotlivé členské státy přispívají danou finanční částkou do společného rozpočtu Společenství.^[26] Odtud potom prostředky plynou do fondů EU a z nich čerpají jednotlivé členské státy finanční podporu např. pro environmentální politiku.

V období 2007-2013 se České republice nabízí až 26,69 mld. eur, které může čerpat z fondů EU. Pro úspěšné čerpání musí náš stát přidat navíc přibližně 4 mld. eur z národních zdrojů na spolufinancování projektů, jelikož Evropská unie financuje maximálně 85 % způsobilých výdajů.^[21]

2.2.5 Financování ochrany životního prostředí

Důležitým aspektem ochrany životního prostředí je zajištění finančních prostředků na projekty týkající se zlepšování kvality životního prostředí. Tyto projekty mohou být realizovány z veřejných prostředků ČR a fondů EU, jejichž cílem je zlepšení stavu jednotlivých složek životního prostředí a podpora udržitelného rozvoje.

Nejdůležitějšími národními finančními zdroji, ze kterých je financována ochrana životního prostředí, jsou Státní fond životního prostředí ČR a státní rozpočet (kapitola 315 – MŽP). Podpory jsou poskytovány v rámci vyhlášených národních programů. Státní fond životního prostředí v současné době poskytuje podstatnou část svých prostředků na kofinancování projektů podporovaných z fondů EU, ale i nadále poskytuje podpory v rámci vyhlášených národních programů.

2.3 Regionální politika EU

Regionální politika je založena na principu solidarity uvnitř Evropské unie, jejím základem je přispívání bohatších států EU na rozvoj chudších států a regionů s cílem zvýšení kvality života všech obyvatel a konkurenceschopnosti celé EU. Regionální politika je definována jako „*soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.*“^[33] V současnosti je tato politika jednou z nejvýznamnějších politik EU, připadá na ni až třetina celkového rozpočtu EU. Vývoj jejich finančních prostředků má rostoucí charakter, částečně na úkor společné zemědělské politiky, která má i přesto stále nejvyšší podíl na celkovém rozpočtu EU. V roce 1988 byly do Regionální politiky včleněny části politiky sociální a zemědělské a vznikla tzv. politika soudržnosti neboli kohezní politika. V současnosti je často používaným názvem politika hospodářské a sociální soudržnosti.

Její samotná realizace spočívá na členských státech, zatímco koordinace a harmonizace spadá do nadnárodní působnosti, tj. do působnosti orgánů EU.

2.3.1 Cíle regionální politiky 2007 – 2013

Programové období 2007 – 2013 navazuje na cíle Lisabonské strategie. Dochází k celkovému posílení politiky soudržnosti z důvodu prohloubení regionálních rozdílů po přistoupení nových zemí v roce 2004. Důraz je kladen na posilování investic do lidského kapitálu a inovací. Došlo také k redukci cílů a finančních nástrojů pro celkové zjednodušení financování a přehledu programů. Byly stanoveny tři cíle, které politika hospodářské a sociální soudržnosti sleduje, k jejich dosažení má v evropském střednědobém rozpočtovém rámci prostřednictvím strukturálních fondů a Fondu soudržnosti vyčleněno 347 miliard eur.

Cíl **Konvergence** se zaměřuje na podporu podmínek podporujících růst a faktorů vedoucích ke konvergenci nejméně rozvinutých členských států a regionů. Tento cíl se týká regionů úrovně NUTS II s HDP na obyvatele nižším než 75% průměru

Společenství. V České republice do něj spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou Hl. m. Prahy. V rámci cíle Konvergence je vyčleněno 282,8 miliard eur, což představuje 81,5 % celkové sumy. Cíl je naplňován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Fondu soudržnosti (FS).

Tab. 2.1 Členění území České republiky

Úroveň	Název	Počet jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Regiony soudržnosti	8
NUTS III	Kraje	14
NUTS IV (LAU I)	Okresy	76 + 15 pražských obvodů
NUTS V (LAU II)	Obce	6 249

Zdroj: vlastní zpracování

Cíl **regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost** se zaměřuje na posilování konkurenceschopnosti regionů a zaměstnanosti dvěma přístupy. První pomocí rozvojových programů k urychlení a podpoře hospodářských změn prostřednictvím inovací a podporou znalostní společnosti, podnikavosti, ochrany životního prostředí a zlepšení jejich dostupnosti. Druhý podporou vzniku většího počtu kvalitnějších pracovních míst přizpůsobováním pracovní síly a investicemi do lidských zdrojů. V ČR pod něj spadá Hl. m. Praha. Cíl je naplňován z prostředků ESF a ERDF.

Cíl **Evropská územní spolupráce** se zaměřuje na posilování přeshraniční spolupráce prostřednictvím společných lokálních a regionálních iniciativ, dále na nadnárodní spolupráci, jejímž cílem je integrovaný územní rozvoj. Soustředí se také na meziregionální spolupráci a výměnu zkušeností. Cíl je financován z fondu ERDF. V příhraničních oblastech žije 181,7 milionu obyvatel (37,5 % celkové populace EU) a všechny regiony a občané EU spadají do jedné ze stávajících třinácti oblastí nadnárodní spolupráce. ^[26]

Jednotlivé cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU, fondy EU a politika životního prostředí spolu úzce souvisí. Prostřednictvím finančních prostředků strukturálních fondů lze dosáhnout naplnění jednotlivých cílů jak politiky HSS, tak politiky životního prostředí. K realizaci dlouhodobých rozvojových programů prostřednictvím finanční podpory jednotlivých projektů napomáhají dotace z fondů EU. Na těchto programech se podílí jednak samotné regiony, členské státy a Komise, která koordinuje jejich aktivity. V České republice zaujímá hlavní úlohu Ministerstvo pro místní rozvoj, které nese celkovou odpovědnost za účinnost, správnost řízení a provádění pomoci poskytované ze strukturálních fondů.

Tab. 2.2 Rozdělení finančních prostředků fondů EU mezi jednotlivé cíle politiky HSS v období 2007 – 2013

Cíl	Fondy pro EU		Fondy pro ČR	
Konvergence	283 mld. € (cca 7 075 mld. Kč)	81,54%	25,88 mld. € (cca 647 mld. Kč)	96,98%
Regionální konkurenceschop. a zaměstnanost	54,96 mld. € (cca 1 374 mld. Kč)	15,95%	419,09 mil. € (cca 10,48 mld. Kč)	1,56%
Evropská územní spolupráce	8,72 mld. € (cca 218 mld. Kč)	2,52%	389,05 mil. € (cca 9,73 mld. Kč)	1,46%
Celkem	347 mld. €	100%	26,69 mld. € (cca 667,21 mld. Kč)	100%

Zdroj: ^[26], vlastní zpracování

2.4 Fondy Evropské unie

Fondy EU jsou nástrojem pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie, která má za cíl snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje regionů a členských států EU a míry zaostávání nejvíce znevýhodněných regionů. Finanční pomoc lze čerpat z různých fondů EU, každý je zaměřen na podporu jiných subjektů a politik. Politika životního prostředí je podporována ze dvou typů fondů.

2.4.1 Strukturální fondy

Strukturální fondy (SF) jsou určeny pro chudší nebo jinak znevýhodněné regiony (např. venkovské a problémové městské oblasti, upadající průmyslové oblasti, oblasti s geografickým nebo přírodním znevýhodněním, jako například ostrovy, hornaté oblasti, řídce osídlené oblasti a pohraniční regiony). Existují dva strukturální fondy.

- **Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)** - tento fond byl založen v roce 1975 a dodnes je objemem alokovaných finančních prostředků největším fondem EU. Je zaměřen především na vyrovnání regionální rozdílnosti ve Společenství a na podpoře stabilního a udržitelného rozvoje. ^[29] Z fondu ERDF jsou podporovány investiční (infrastrukturní) projekty, jako např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, výstavby poldrů a úpravy koryt řek, rekonstrukce kulturních památek, využívání obnovitelných zdrojů energie, výsadba regenerační zeleně, ekologické a energeticky efektivní sanace bytových domů, výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče, investice do dopravní a technické infrastruktury průmyslových zón, apod. Finanční pomoc z ERDF je hlavně zaměřena na podporu malých a středních podniků, prosazování produktivních investic, zlepšování infrastruktury, pokračování místního rozvoje, investice do vzdělání, zdraví a rozvoje místního potenciálu a investice zaměřené na životní prostředí. ^[7]
- **Evropský sociální fond (ESF)** - podporuje neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty, jako např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, podpora začínajícím OSVČ, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, zvyšování kompetencí řídicích pracovníků škol a školských zařízení, zavádění a modernizace kombinované a distanční formy studia, stáže studentů, pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém a veřejném sektoru apod. ESF je tedy hlavním nástrojem, kterým EU implementuje své cíle strategické politiky zaměstnanosti do praxe. Svoji podporu převádí především do dlouhodobých programů.

2.4.2 Fond soudržnosti

- **Fond soudržnosti** (FS) byl ustanoven roku 1993 na základě Maastrichtské smlouvy. Jiný název, který bývá používán, je Kohezní fond (Cohesion Fund). Fond soudržnosti není zařazen mezi strukturální fondy, a to i přesto, že jeho obecným cílem je, stejně jako v případě strukturálních fondů, podpora hospodářské a sociální soudržnosti. Svým zaměřením je určen na přímou podporu velkých projektů z oblasti ochrany životního prostředí a dopravy (dálnice a silnice I. třídy, železnice, vodní doprava, řízení silniční, železniční, říční, námořní a letecké dopravy). Později byly zahrnuty také projekty v oblasti energetické účinnosti a obnovitelné energie. Zatímco strukturální fondy se zaměřují na rozvoj regionů, fond soudržnosti je cílen na rozvoj celého státu.

Poskytování pomoci členským státům je podmíněno dvěma faktory:

- hrubý národní důchod (HND), měřený paritou kupní síly, nesmí u členského státu překročit 90% průměru Evropské unie,
- stát musí realizovat program „hospodářské konvergence“.^[17]

Při porušení podmínky realizace hospodářské konvergence může Rada svým rozhodnutím pozastavit finanční pomoc z FS. Jedná se o situaci, kdy daný stát vykazuje nadměrný schodek veřejných financí nebo tuto situaci nenapraví, případně kroky poskytnuté k nápravě jsou zjevně nedostatečné.

2.5 Institucionální zabezpečení

Níže jsou uvedeny instituce zabezpečující využití fondů EU v oblasti ochrany životního prostředí v ČR a instituce zabezpečující výkon veřejné správy politiky ochrany životního prostředí v ČR.

2.5.1 Instituce pro využívání fondů EU

Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) je centrálním metodickým a koordinačním orgánem politiky hospodářské a sociální soudržnosti v období 2007 -2013.

Národní orgán pro koordinaci (NOK) je zastřešujícím orgánem pro všechny operační programy v ČR financované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, byl zřízen na Ministerstvu pro místní rozvoj. NOK je oficiálním partnerem vůči EK při realizaci politiky HSS. Zajišťuje např. celorepublikovou informační kampaň o fondech EU v ČR, vyhodnocuje průběh čerpání za všechny operační programy, zpracovává metodiky a manuály platné pro všechny operační programy apod.

Řídící a koordinační výbor (ŘKV) se zabývá monitorováním procesu uskutečňování záměrů Národního strategického referenčního rámce. ŘVK především řeší a doporučuje finanční a věcné změny schválených operačních programů, projednává návrhy a změny procedurálních postupů a pravidel atd. Výboru předsedá ministr pro místní rozvoj.

Národní fond Ministerstva financí ČR zajišťuje pro všechny operační programy finanční prostředky z fondů EU do České republiky. Realizátoři projektů s ním přímo nekomunikují, platby dostávají prostřednictvím zprostředkujícího subjektu, např. Státního fondu životního prostředí, případně řídicího orgánu přímo ze státního rozpočtu – u tematických OP odpovídající ministerstva a u regionálních OP regionální rady regionů soudržnosti.

Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu byla zřízena na Ministerstvu financí ČR. Je pověřena auditem připravenosti řídicího a kontrolního systému všech operačních programů, nastavením řídicích a kontrolních systémů OP, metodickým vedením všech auditních subjektů zapojených do realizace OP.

2.5.2 Instituce Státní politiky životního prostředí ČR

Ministerstvo životního prostředí (MŽP) je ústředním orgánem při provádění SPŽP, vykonává vrchní státní dozor. Jedná se o zastřešující instituci, která zřizuje řadu resortních organizací, které následně přebírají odpovědnost za jednotlivé oblasti životního prostředí, provádějí monitoring stavu a kontrolují provádění SPŽP.

Státní fond životního prostředí ČR (SFŽP) je specifickou institucí, která je významným finančním zdrojem při ochraně životního prostředí. Mezi hlavní příjmy fondu patří poplatky za poškozování nebo znečišťování životního prostředí. Fond poskytuje přímou i nepřímou podporu, a to především prostřednictvím dotací, půjček a příspěvků na úroky. Posuzování žádostí o dotace probíhá jednotlivě pro konkrétní případy a vychází ze zásad ochrany životního prostředí.

Význam fondu vzrostl při vstupu ČR do EU, protože se stal jednak zprostředkujícím subjektem operačních programů, ale také se podílí na spolufinancování projektů hrazených z operačních programů. Na starosti má zejména:^[27]

- poskytování informací žadatelům a příjemcům podpory,
- zprostředkování pomoci při zpracování vhodných projektů a projektových žádostí,
- organizování výzev k předkládání projektů,
- přijímání žádostí o podporu a posouzení úplnosti, věcné správnosti a formálních náležitostí předkládaných projektů,
- vyhodnocení žádostí z technického a ekonomického hlediska, hodnocení ekonomické způsobilosti žadatele,
- provádění kontrol fyzické realizace projektů,
- monitorování projektů,
- zajištění finančních toků a proplácení prostředků z FS a ERDF prostřednictvím státního rozpočtu.

Součástí SFŽP jsou krajská pracoviště, která mají na starosti hodnocení žádostí z hlediska úplnosti povinných náležitostí v případě tzv. malých projektů neboli individuálních projektů. Jedná se o projekty s celkovými náklady nižšími než 25 mil. eur. Tato krajská pracoviště také zabezpečují školení pro žadatele o dotace a starají se o regionální propagaci jednotlivých výzev operačních programů.

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) má významnou kontrolní pravomoc, k jejím kompetencím patří dozor nad dodržováním obecně závazných právních předpisů a rozhodnutí správních orgánů ve věcech životního prostředí, ukládání povinností původcům odpadů, ukládání pokut, zpracovává také stanoviska a posudky k žádostem o dotace v oblastech životního prostředí.^[24]

Výzkumné a monitorovací instituce např. **Český hydrometeorologický ústav ČHMÚ**), **Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka (VÚV TGM)**, jedná se o instituce zřízené MŽP, které se podílejí na řešení otázek spojených s životním prostředím a na sledování jeho vývoje.

2.6 Strategické dokumenty EU a ČR

Jedním z důležitých nástrojů pro ochranu a zlepšení životního prostředí ČR jsou finanční prostředky plynoucí ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Aby je ČR mohla čerpat, je nutné nejdříve implementovat environmentální politiku EU. Při vytváření operačních programů na úrovni jednotlivých států jsou základním dokumentem *Strategické obecné zásady Společenství* (SOZS), které vymezují priority a principy politiky soudržnosti EU a ukazují směr, jakým by se měly regionální politiky členských států ubírat při vytváření vlastních strategických dokumentů. Na SOZS navazují dokumenty, které jsou již tvořeny členskými státy, jedná se o *Národní rozvojové plány* (NRP) a *Národní strategické referenční rámce* (NSRR). Národní rozvojový plán je strategickým dokumentem pro oblast stanovení jednotlivých programů.

NRP v rámci České republiky definuje strategii rozvoje ČR v období 2007 – 2013, přičemž vychází z klíčového dokumentu EU – SOZS a národních strategických plánů a zajišťuje také jejich návaznost. Součástí NRP je popis nastavení systému koordinace politiky HSS, zásadní body jsou následně promítnuty do NSRR. NRP je tedy nejvýznamnějším východiskem pro zpracování NSRR. V této souvislosti slouží NRP také jako podkladový materiál pro vyjednávání NSRR s Evropskou komisí.

NSRR představuje základní programový dokument České republiky pro využívání fondů Evropské unie v období 2007 – 2013, jeho zpracování je povinností členského státu. NSRR definuje soustavu operačních programů a jejich priorit. Členský stát předkládá NSRR a soustavu operačních programů ke schválení Evropské komisi, ta následně posuzuje jejich soulad se SOZS. Po jejich schválení je možné zahájit čerpání z evropských fondů, které mají na starosti čistě členské státy. Evropská komise (EK) pouze monitoruje a vyhodnocuje čerpání a zasílá peníze z evropských fondů.

Celý proces vytváření těchto strategických dokumentů podléhá pěti základním principům politiky soudržnosti – programování, partnerství, koncentrace, doplňkovosti a principu monitorování a vyhodnocování. ^[28] Zásadní je princip programování,

na jehož základě jsou finanční prostředky z fondů EU alokovány prostřednictvím víceletých programů a ne na jednotlivé projekty. Tím je umožněno sledování cílů v dlouhodobém horizontu a v širším kontextu. V rámci ČR je zodpovědným orgánem za vyhotovení NRP a NSRR Ministerstvo pro místní rozvoj, v jehož administrativě je zřízen Národní orgán pro koordinaci.

Výsledkem zmiňovaných strategických dokumentů jsou operační programy (OP). Jedná se o oficiální dokumenty, které zahrnují definici problémů, které chce daný stát pomocí získaných prostředků řešit. Tím by měla být zajištěna konzistence mezi financovanými projekty a skutečnými cíli kohezní politiky. Konkrétní vymezení OP je uvedeno v jejich prioritních osách a oblastech podpory (podrobněji i v podoblastech podpory).

Na základě definovaných cílů a priorit NSRR pro období 2007 - 2013 připravila ČR pro využívání fondů EU v letech 2007 – 2013 celkem 26 operačních programů, které se dále dělí na tematické, regionální, programy pro Prahu a programy spadající pod Cíl 3 Evropská územní spolupráce. Základní program ustanovující priority environmentální politiky je Operační program Životní prostředí (OPŽP), který patří mezi programy tematické neboli sektorové. Regionální operační programy navazují na systém sektorových programů a své podpory směřují k řešení problémů vázaných na konkrétní region ČR.

Obr 2.1 Začlenění OP do strategických dokumentů

Operační program Životní prostředí (OPŽP) připravil Státní fond životního prostředí (SFŽP) a Ministerstvo životního prostředí (MŽP) ve spolupráci s Evropskou komisí (EK). Je nově vzniklým programem, zaměřeným na životní prostředí. Přispívá ke zlepšování stavu ovzduší, vody i půdy, řeší problematiku odpadů a průmyslového znečištění, podporuje péči o krajinu a využívání obnovitelných zdrojů energie a budování infrastruktury pro environmentální osvětu. Vytváří rámec pro přípravu projektů, které mohou být spolufinancovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj (alokace asi 702,5 mil eur) a Fondu soudržnosti (alokace asi 4 215,4 mil eur).^[20]

17

k vyšší přehlednosti při rozdělování finančních prostředků z evropských fondů. Vyšší srozumitelnost jednotlivých priorit je důležitá především z pohledu žadatelů o dotace.

Řídícím orgánem OPŽP je Ministerstvo životního prostředí ČR, které odpovídá za koordinaci environmentální politiky EU. MŽP dále deleguje některé činnosti na zprostředkující subjekt, kterým je Státní fond životního prostředí. Cílem OPŽP je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako základního principu udržitelného rozvoje se zaměřením na plnění požadavků právních předpisů Evropského společenství v oblasti životního prostředí. Kvalitní životní prostředí je základem zdraví obyvatel státu a zvyšuje atraktivitu území pro život, práci a investice.

Operační program Životní prostředí je rozdělen na prioritní osy, každá prioritní osa se dále dělí na konkrétní oblasti podpory, které jsou přesně věcně vymezeny a navzájem odděleny.

2.7.1 Prioritní osa 1 Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

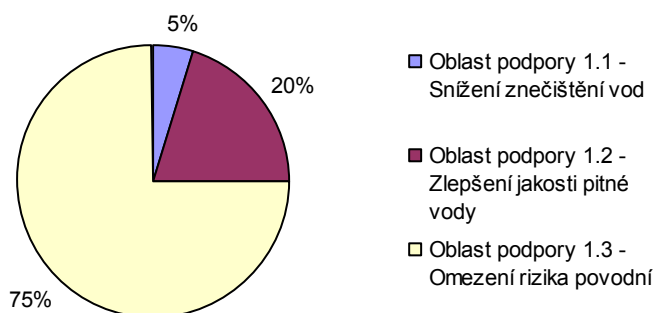
Prioritní osa 1 podporuje projekty na zlepšení stavu povrchových a podzemních vod, na zlepšení jakosti a dodávek pitné vody pro obyvatelstvo a na snižování rizika povodní.

Podporované oblasti této osy jsou:

- 1.1 Snižování znečištění vod.
- 1.2 Zlepšení jakosti pitné vody.
- 1.3 Omezování rizika povodní.

Částka téměř 2 miliardy eur je mezi jednotlivé oblasti rozdělena z Fondu soudržnosti a to následovně:

Graf 2.1 Finanční rozdělení prioritní osy 1

Zdroj: ^[32], vlastní zpracování

Typy podporovaných projektů

- *Snížení znečištění z komunálních zdrojů* obsahuje výstavbu a intenzifikaci čistíren odpadních vod v aglomeracích nad 2000 ekvivalentních obyvatel (EO) a v aglomeracích pod 2000 EO, které jsou součástí území vyžadujících zvláštní ochranu. Dále výstavbu a rekonstrukci kanalizací sloužících veřejné potřebě v aglomeracích nad 2000 EO a v aglomeracích pod 2000 EO v územích vyžadujících zvláštní ochranu.
- *Snížení znečištění z průmyslových zdrojů* znamená technické opatření ke snížení vypouštění zvláště nebezpečných látek z průmyslových zdrojů znečištění.
- *Snížení znečištění způsobující eutrofizaci* zahrnuje biologická a technická opatření na snížení eutrofizace povrchových vod, včetně tvorby digitálních mapových podkladů v oblasti rizikovosti vnosu látek způsobujících eutrofizaci vod.
- *Komplexní monitoring*, který zajistí budování a podpora systémů sledování, zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod. Dále investiční podpora tvorby, vedení a aktualizace databází a digitálních mapových podkladů v oblasti vod.
- *Zlepšení jakosti pitné vody* poskytne výstavba a intenzifikace úpraven vody, zdrojů pitné vody a rozvodných sítí pitné vody sloužící veřejné potřebě v obcích nad 2000 obyvatel a v aglomeracích pod 2000 obyvatel, umístěných v územích vyžadujících zvláštní ochranu.

- *Protipovodňová opatření* představují tvorbu projektů budování a modernizace systému předpovědní a hlásné povodňové služby. Investiční podpora zpracování mapových podkladů o povodňovém nebezpečí a povodňovém riziku s konkretizovanými výstupy na státní a regionální úrovni. Také úpravu koryt v současně zastavěných územích obcí přírodě blízkým způsobem, výstavbu polderů. ^[20]

2.7.2 Prioritní osa 2 Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

Prioritní osa 2 podporuje projekty, které jsou zaměřeny na zlepšení nebo udržení kvality ovzduší a omezení emisí základních znečišťujících látek do ovzduší s důrazem na využití nových, šetrných způsobů výroby energie včetně obnovitelných zdrojů energie a energetických úspor.

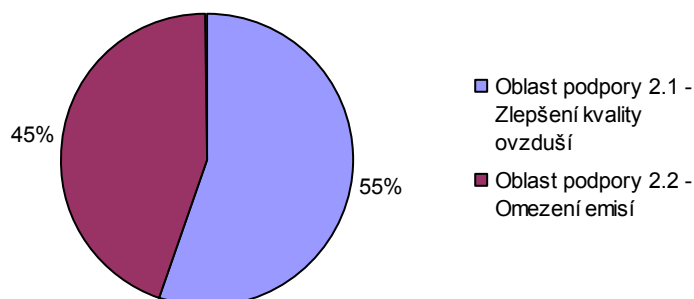
Podporované oblasti této osy jsou:

2.1 Zlepšení kvality ovzduší.

2.2 Omezování emisí.

Následující graf udává rozdělení částky 634 milionů eur z Fondu soudržnosti mezi jednotlivé oblasti podpory.

Graf 2.2 Finanční rozdělení prioritní osy 2

Zdroj: ^[32], vlastní zpracování

Typy podporovaných projektů

- *Zlepšení kvality ovzduší* obsahuje pořízení nízkoemisního spalovacího zdroje (např. kotle) nejlepší emisní třídy, nové rozvody tepla včetně centrálního zdroje a rozšíření stávajících středotlakých plynovodů.
- *Omezování prašnosti* zahrnuje výsadbu a regeneraci izolační zeleně oddělující obytnou zástavbu od průmyslových staveb, komerčních areálů nebo frekventovaných dopravních koridorů.
- *Systémy sledování imisní zátěže* zajistí výstavba a obnova systémů sledování kvality ovzduší, tvorba a aktualizace databází určených pro hodnocení kvality ovzduší.
- *Omezování emisí* zajistí projekty rekonstrukce spalovacích zdrojů pro snížení emisí nebo instalace dodatečných zařízení pro zachyt emisí, rekonstrukce nespalovacích zdrojů pro snížení emisí oxidu dusíku a prachových částic vypouštěných do ovzduší. Poté také opatření vedoucí ke snížení emisí čpavku a těkavých organických látek do ovzduší. Rekonstrukce a úpravy velkých spalovacích a nespalovacích stacionárních zdrojů. ^[20]

2.7.3 Prioritní osa 3 Udržitelné využívání zdrojů energie

Tato osa podporuje projekty zaměřené na udržitelné využívání zdrojů energie, zejména na využití obnovitelných zdrojů energie při výrobě elektřiny a tepla a efektivnější využití odpadního tepla.

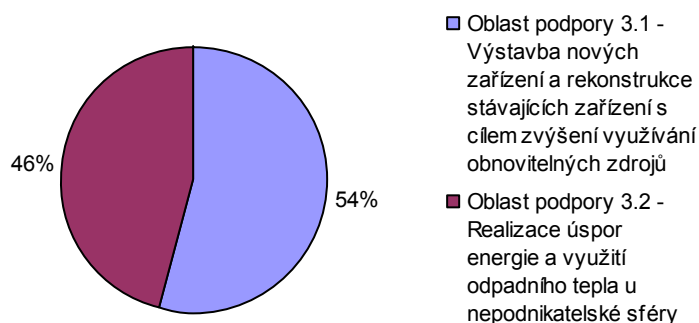
Podporované oblasti této osy jsou:

3.1 Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání obnovitelných zdrojů energie pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny.

3.2 Realizace úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry.

Částka 673 milionů eur je mezi jednotlivé oblasti rozdělena z Fondu soudržnosti a to následujícím způsobem:

Graf 2.3 Finanční rozdělení prioritní osy 3

Zdroj: ^[32], vlastní zpracování

Typy podporovaných projektů

- *Výroba tepla*, v této skupině jsou projekty zaměřené na výstavbu a rekonstrukci lokálních i centrálních zdrojů tepla využívajících obnovitelné zdroje energie pro vytápění, chlazení a ohřev teplé vody.
- *Výrobu elektřiny* umožní instalace fotovoltaických systémů pro výrobu elektřiny, výstavba a rekonstrukce větrných a malých vodních elektráren a výstavba geotermálních elektráren a elektráren spalujících biomasu (pevnou, plynnou nebo kapalnou).
- *Kombinovaná výroba elektrické energie a tepla* bude zabezpečena instalací kogeneračních zařízení spalujících bioplyn, skládkový a kalový plyn, bioplynové stanice. Do této oblasti také spadají instalace kogeneračních zařízení využívajících pevnou biomasu a kombinovaná výroba elektřiny a tepla z geotermální energie.
- *Realizace úspor energie* bude zabezpečena prostřednictvím snižování spotřeby energie zlepšením tepelně technických vlastností obvodových konstrukcí budov. Patří zde také implementace měřicí a regulační techniky v systémech vytápění a chlazení.
- *Využívání odpadního tepla*, zde jsou podporovány projekty zaměřené na aplikaci technologií na využití odpadního tepla. ^[20]

2.7.4 Prioritní osa 4 Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží

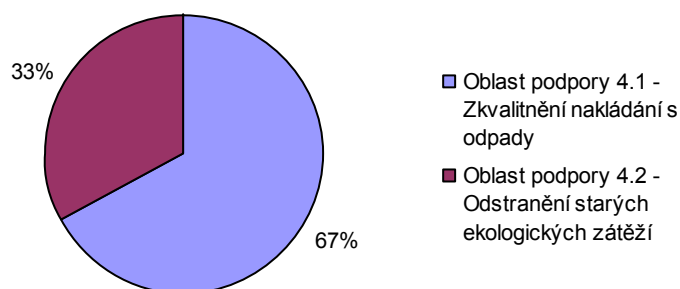
Prioritní osa 4 podporuje projekty, které se zaměřují na zkvalitnění nakládání s odpady, snížení produkce odpadů nevhodných pro další zpracování a odstraňování starých ekologických zátěží.

Podporované oblasti této osy jsou:

- 4.1 Zkvalitnění nakládání s odpady.
- 4.2 Odstraňování starých ekologických zátěží.

Rozdělení částky 776 milionů eur z Fondu soudržnosti je následující:

Graf 2.4 Finanční rozdělení prioritní osy 4

Zdroj: ^[32], vlastní zpracování

Typy podporovaných projektů

- *Integrované systémy nakládání s odpady* obsahují regionální systém pro využití bioodpadů, pro mechanickou a biologickou úpravu komunálního odpadu, speciální zařízení na využití upraveného paliva z regionálního systému pro mechanickou a biologickou úpravu komunálního odpadu.
- *Systémy odděleného sběru, skladování a manipulace s odpady* se zabývají systémy pro separaci a svoz odpadů, separaci bioodpadů, sběrné dvory, překladiště a sklady komunálního odpadu. Dále jsou podporovány systémy

pro separaci nebezpečných složek komunálních odpadů a zdravotnických odpadů.

- *Zařízení na využívání odpadů, zejména na třídění a recyklaci* se skládají z třídičky odpadů i s navazujícími technologiemi, úpravny odpadů (autovraků, pneumatik, elektroodpadů, stavebních odpadů), zařízení pro energetické využití zdravotnických odpadů, kompostárny a bioplynové stanice pro zpracování bioodpadů a zařízení pro nakládání s nebezpečnými odpady (autoklávy, separátory, homogenizéry, termická desorpce, reaktory, biodegradační zařízení).
- *Rekultivace a odstranění skládek* je zaměřeno na projekty rekultivace starých skládek a odstranění nepovolených skládek ve zvláště chráněných územích.
- *Odstraňování starých ekologických zátěží* bude zajišťovat inventarizace kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných míst, kategorizace priorit pro výběr nejzávažněji kontaminovaných míst k sanaci, realizace průzkumných prací, analýz rizik a sanace vážně kontaminovaných lokalit. ^[20]

2.7.5 Prioritní osa 5 Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik

Prioritní osa 5 nabízí podporu formou dotací projektům zaměřeným na omezování průmyslového znečištění a s ním souvisejících rizik pro životní prostředí s důrazem na prevenci a výzkum v oblasti znečišťujících látek a jejich monitorování. Pro tyto účely jsou připraveny prostředky ve výši více než 60 milionů eur z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Podporovaná oblast této osy je:

5.1 Omezování průmyslového znečištění.

Typy podporovaných projektů

- *Omezování průmyslového znečištění* se skládá z vytvoření BAT (nejlepší dostupná technika a technologie) center pro jednotlivé kategorie průmyslových činností, technologie pro monitoring a omezování průmyslového znečištění. Dále podporuje vytvoření regionálního informačního systému prevence závažných havárií,

výstavbu a rekonstrukci zařízení pro snížení míry rizika a omezování následků závažných havárií a budování infrastruktury pro program REACH (nový systém kontroly chemikálií).^[20]

2.7.6 Prioritní osa 6 Zlepšování stavu přírody a krajiny

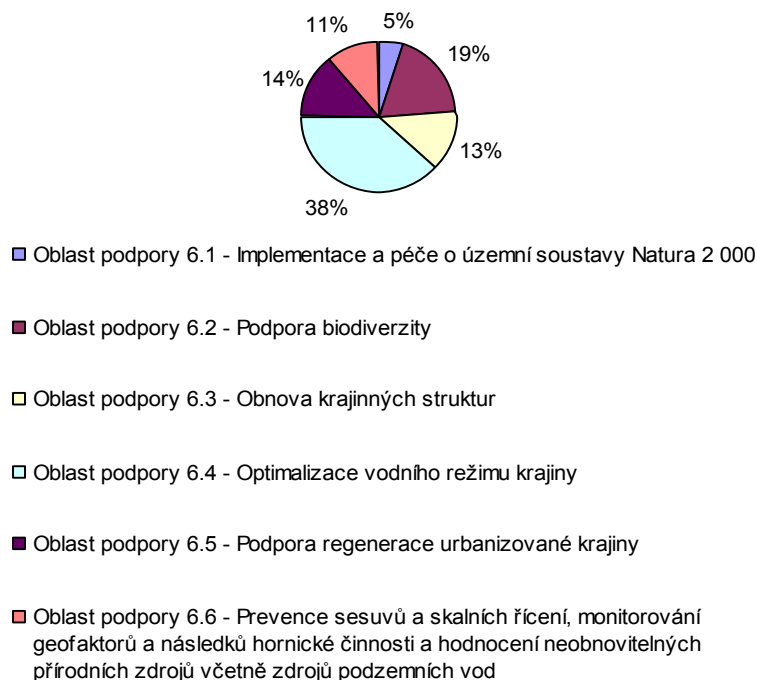
Prioritní osa 6 podporuje projekty, které přispívají ke zpomalení či zastavení poklesu biodiverzity, ochraně ohrožených druhů rostlin a živočichů, zvýšení ekologické stability krajiny a podporují vznik a zachování přírodních prvků v osídlených oblastech.

Podporované oblasti této osy jsou:

- 6.1 Implementace a péče o území soustavy Natura 2 000.
- 6.2 Podpora biodiverzity.
- 6.3 Obnova krajinných struktur.
- 6.4 Optimalizace vodního režimu krajiny.
- 6.5 Podpora regenerace urbanizované krajiny.
- 6.6 Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod.

Částka 600 milionů eur je mezi jednotlivé oblasti rozdělena z Evropského fondu pro regionální rozvoj následovně:

Graf 2.5 Finanční rozdělení prioritní osy 6

Zdroj: ^[32], vlastní zpracování

Typy podporovaných projektů

- *Implementace a péče o území soustavy NATURA 2 000* představuje zpracování podkladů a vyhlášení území soustavy Natura 2000 (soustavy chráněných území, kterou vytvářejí státy EU).
- *Podpora biodiverzity* (biologické rozmanitosti, různorodosti) se obrací na opatření k ochraně ohrožených druhů rostlin a živočichů, zajišťování péče o chráněná území, opatření k překonávání migračních bariér - rybí přechody, regulace a likvidace populací invazních druhů rostlin a živočichů, realizaci trvalých opatření na ochranu jeskyní a krasových jevů. Do oblasti podpory biodiverzity spadá také obnova a výstavba návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích, ptačích oblastech, evropsky významných lokalitách, přírodních parcích a geoparcích.
- *Obnova krajinných struktur* obsahuje realizaci vegetačních opatření v krajině (výsadbu a obnovu remízů, alejí, soliterních stromů, větrolamů, územních systémů ekologické stability atd.). Dále se soustředí na opatření vedoucí k zachování a celkovému zlepšení přírodních poměrů v lesích ve zvláště

chráněných územích, územích soustavy Natura 2 000, vymezených regionálních a nadregionálních biocentrech územních systémů ekologické stability a v prioritních oblastech pásem ohrožení emisemi.

- *Optimalizace vodního režimu krajiny* zahrnuje projekty na podporu přirozených rozlivů v nivních plochách, budování a obnovu retenčních prostor, revitalizaci vodních toků a mokřadů, výstavbu poldrů a opatření vedoucí k ochraně proti vodní a větrné erozi.
- *Podpora regenerace urbanizované krajiny* se soustřeďuje na zakládání a revitalizaci významné sídelní zeleně, individuální zakládání a obnovu parků, stromořadí, hřbitovů, městských a obecních lesoparků, odstranění nebo zajištění nevyužívaných staveb a dalších objektů ve zvláště chráněných územích a územích zařazených do soustavy Natura 2 000.
- *Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti* se zaměřuje na stabilizace nebo sanace sesuvů a skalních masivů, které ohrožují především životy, zdraví a majetek občanů, infrastrukturu sídel a dále monitoring zaměřený na kontrolu účinnosti nápravných opatření. Jako další sem patří projekty přehodnocení celkové kapacity zásob podzemních vod a zjištění možných negativních důsledků pozůstatků po hornické činnosti, navržení a realizace technického řešení, které zabrání dalšímu ohrožování životního prostředí.^[20]

2.7.7 Prioritní osa 7 Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

Prioritní osa 7 nabízí podporu při budování široké sítě center environmentálního vzdělávání a informačních center zaměřených na ochranu životního prostředí ve všech krajích České republiky a na zabezpečení kvalitních odborných materiálů pro environmentální vzdělávání, včetně internetových řešení či naučných stezek. Pro tyto účely byly připraveny z Evropského fondu pro regionální rozvoj finanční prostředky ve výši 42 mil eur.

Podporovaná oblast této osy je:

7.1 Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací.

Typy podporovaných projektů

- Nákup, výstavba a rekonstrukce objektů center a poraden, objekt po realizaci projektu musí splňovat nízkoenergetický nebo vyšší standard pro energetickou náročnost budovy.
- Technické vybavení center a poraden investičního charakteru.
- Tvorba materiálů a pomůcek investičního charakteru. ^[20]

2.8 Regionální operační programy

Regionální operační programy navazují na systém sektorových programů a své podpory směřují k řešení problémů vázaných na konkrétní region ČR. Podporují tak využití potenciálu daného území a přispívají k jeho vyváženému rozvoji, fungují v rámci programů strukturálních fondů Evropské unie na principu přerozdělování finančních prostředků prostřednictvím dotací na rozvojové projekty.

Tyto operační programy jsou financovány z cíle Konvergence z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) a podléhají schválení Evropskou komisí. V programovém období 2007 – 2013 je připraveno celkem 7 regionálních operačních programů (ROP). Tyto programy jsou určeny pro celé území České republiky s výjimkou Hlavního města Prahy. Každý ROP je řízen samostatně Regionální radou příslušného regionu soudržnosti (Jihovýchod, Jihozápad, Moravskoslezsko, Severovýchod, Severozápad, Střední Čechy, Střední Morava), která je odpovědná za řádnou realizaci. ROP pokrývají několik sektorových oblastí s cílem:

- zvýšení konkurenceschopnosti regionů,
- urychlení jejich rozvoje,
- posílení kvality života obyvatel,
- zvýšení atraktivity regionů pro investory.

Na regionální operační programy cíle Konvergence je z fondů Evropské unie vyčleněno 4,6 mld. eur. ROP navazují na rozvojovou strategii a cíle politiky soudržnosti definované v Národním strategickém referenčním rámci ČR pro období 2007 – 2013. OP převádí jednotlivé priority NSRR do konkrétních oblastí podpor, které jsou přesně věcně vymezeny a navzájem odděleny. ROP vychází z platných strategických a programových materiálů krajů, to jsou Programy rozvoje a další sektorové nebo průřezové koncepční materiály.

Přestože je každý ROP samostatným dokumentem spravovaným samostatně Regionální radou příslušného regionu soudržnosti a reagujícím na potřeby příslušného regionu, obecně se zaměřují na obdobná témata, která lze shrnout do následujících oblastí: ^[25]

- *Dopravní dostupnost a obslužnost* zahrnuje např. výstavbu, rekonstrukci a modernizaci silnic II. a III. třídy, výstavbu stezek pro bezmotorovou dopravu, železniční stanice, zastávky apod.
- *Rozvoj území* do kterého spadá např. odstranění nevyužitelných staveb a ekologických zátěží, příprava rozvojových území pro podnikání, revitalizace centra měst a obcí, dostavba veřejných prostranství atd.
- *Regionální rozvoj podnikání* představuje např. rekonstrukce, modernizace a revitalizace stávajících objektů pro podnikání, investice do dopravní a technické infrastruktury průmyslových zón a lokalit menšího rozsahu a jiné.
- *Rozvoj cestovního ruchu* zahrnuje např. výstavbu a rekonstrukci turistických cest, rekonstrukci, modernizaci a rozvoj ubytovacích kapacit, kulturních či technických památek pro využití v cestovním ruchu, informační a komunikační technologie v oblasti řízení a propagace cestovního ruchu apod.

3 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU NAKLÁDÁNÍ S ODPADEM V OBCI

3.1 Povinnosti obce a občanů při nakládání s odpadem

Obec je ze zákona povinna postarat se o vyprodukovaný odpad, který vzniká na jejím katastrálním území. V plánu odpadového hospodářství jsou uvedeny postupy nakládání s jednotlivými druhy odpadů dle legislativy. Plnění povinností ze strany občanů zajišťuje obecně závazná vyhláška, která by měla pružně reagovat na každé změny v odpadovém hospodářství. Právní předpisy v ČR v oblasti odpadového hospodářství jsou uvedeny v Příloze č. 1.

3.1.1 Základní pojmy k termínu odpad

Odpad

Odpadové hospodářství je mladé odvětví, které je spojeno se všemi stupni výroby (tzv. výrobní odpady) i se spotřebou (tzv. spotřební odpady), a to od těžby surovin přes výrobu, dopravu a spotřebu, až po případné opětovné využití nebo zneškodnění výrobků, které se po uplynutí doby jejich životnosti staly odpady.

Základním úkolem odpadového hospodářství je předcházet a omezovat vznik odpadů, zejména nebezpečných, a pokud již odpady vzniknou, tak je především využívat, a teprve potom řešit jejich odstraňování. ^[1]

Odpad je movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit, a přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v příloze č. 1 zákona o odpadech. V této příloze je uvedeno 16 skupin odpadů pod kódy Q1 – Q16, a jsou to např. zůstatky z výroby a spotřeby, znečištěné materiály atd.

Nebezpečný odpad je odpad uvedený na Seznamu nebezpečných odpadů a odpad, který má jednu nebo více nebezpečných vlastností uvedených v příloze č. 2 zákona o odpadech. V této příloze je uveden seznam nebezpečných vlastností pod kódy H1 – H14. Nebezpečnými vlastnostmi jsou například výbušnost, hořlavost, ekotoxická, žíravost, infekčnost, radioaktivita, uvolňování jedovatých plynů, oxidační schopnost, následná nebezpečnost apod.

Komunální odpad je veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob a odpad, který vzniká při čištění veřejných prostranství a komunikací, při údržbě veřejné zeleně včetně hřbitovů. ^[1]

Nakládání s odpady

Nakládáním s odpady se rozumí jejich shromažďování, soustředování, sběr, výkup, třídění, přeprava a doprava, skladování, úprava, využívání a odstraňování.

Shromažďování odpadů je jejich krátkodobé soustředování do shromažďovacích prostředků v místě jejich vzniku před dalším nakládáním s odpady.

Skladování odpadů je přechodné umístění odpadů, které byly soustředěny do zařízení k tomu určených a jejich ponechání v nich.

Sběr odpadů je soustředování odpadů právnickou nebo fyzickou osobou, oprávněnou k podnikání od jiných subjektů za účelem jejich předání k dalšímu využití nebo odstranění.

Výkup odpadů je sběr odpadů v případě, kdy odpady jsou právnickou osobou nebo fyzickou osobou oprávněnou k podnikání kupovány za sjednanou cenu.

Úprava odpadů je činnost, která vede ke změně jejich fyzikálních, chemických nebo biologických vlastností, aby je bylo možno snadněji přepravovat nebo využívat či odstraňovat, popř. se úpravou snížil jejich objem nebo omezila či odstranila jejich nebezpečnost.

Využívání odpadů je činnost, která vede k získání druhotných surovin, k recyklaci odpadů, případně k jinému využití fyzikálních, chemických nebo biologických vlastností odpadů.

Člení se na:

- *materiálové využití odpadů*, což je náhrada prvotních surovin látkami získanými z odpadů, které lze považovat za druhotné suroviny, nebo využití látkových vlastností odpadů k původnímu účelu nebo k jiným účelům vyjma získávání energie
- *energetické využití odpadů* je použití odpadů jako paliva k získání jejich energetického obsahu k výrobě energie.

Odstraňování odpadů je nakládání s odpady, jehož cílem je trvale zabránit škodlivému ovlivňování složek životního prostředí. Jedná se zejména o termickou a chemickou úpravu, fyzikální a biologickou stabilizaci, ale také o ukládání odpadů na skládku a do podzemních prostor. ^[1]

Vztah osob k odpadům

Původcem odpadu je právnická osoba, při jejíž činnosti vznikl odpad, nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, při jejíž podnikatelské činnosti vzniká odpad. Původcem komunálního odpadu je obec, a to od okamžiku, kdy fyzická osoba odloží odpad na místě k tomu určeném.

Oprávněnou osobou se rozumí každá osoba, která je oprávněna k nakládání s odpady.

Odpadovým hospodářem je pouze fyzická osoba, která má dokončené vysokoškolské vzdělání a nejméně 3 roky praxe v oboru odpadového hospodářství v posledních 10 letech nebo má střední vzdělání ukončené maturitou a nejméně 5 let praxe v oboru odpadového hospodářství v posledních 10 letech. Odpadový hospodář odpovídá původci nebo oprávněné osobě, která jej svým odpadovým hospodářem určila, za zajištění odborného nakládání s odpady. Odpadový hospodář zastupuje původce nebo oprávněnou osobu při jednání s orgány veřejné správy v oblasti odpadového hospodářství, zejména při výkonu jejich kontrolní činnosti.

Pověřená osoba je právnická nebo fyzická osoba, která byla pověřena ministerstvem hodnotit nebezpečné vlastnosti odpadů. Podle charakteru nebezpečných vlastností uděluje pověření buď Ministerstvo životního prostředí ČR nebo Ministerstvo zdravotnictví ČR, a to na dobu 5 let.^[1,9]

3.1.2 Povinnosti při nakládání s odpadem

Každý je povinen předcházet vzniku odpadů, omezovat jejich množství a nebezpečné vlastnosti a pokud nelze zabránit vzniku odpadu, pak je přednostně využívat, případně odstraňovat přípustným způsobem, aby se nepoškodilo životní prostředí, nepřekročily se limity znečištění prostředí atd.

Přednost má materiálové využití před jinými způsoby využití.

Ředění nebo smíchávání odpadů za účelem splnění kritérií pro jejich přijetí na skládku a mísení nebezpečných odpadů navzájem nebo s ostatními odpady je zakázáno, až na výjimečné případy uvedené v zákoně.

Původci odpadů a oprávněné osoby, které nakládají s nebezpečnými odpady, jsou povinni zajistit označení nebezpečných odpadů buď nápisem „nebezpečný odpad“, nebo grafickým symbolem a zpracovat identifikační list nebezpečného odpadu.

Všechna zařízení k využívání, odstraňování, výkupu a sběru odpadů lze provozovat pouze na základě rozhodnutí krajského úřadu, kterým musí být udělen souhlas k provozování zařízení spolu s jeho provozním řádem (obsah provozního řádu stanovuje vyhláška Ministerstva životního prostředí 383/2001 Sb.). Na základě tohoto souhlasu je vydáno kolaudační rozhodnutí, jelikož uvedená zařízení jsou stavby podléhající povolování podle stavebního zákona.

Původce nebo oprávněná osoba, kteří nakládali v posledních 2 letech s nebezpečnými odpady v množství větším než 100 t nebezpečného odpadu za rok, jsou povinni zajišťovat odborné nakládání s odpady prostřednictvím odborně způsobilé osoby – odpadového hospodáře.^[9]

3.1.3 Plán odpadového hospodářství

Plán odpadového hospodářství (POH) je nástrojem pro předcházení vzniku odpadů, slouží k vyhodnocování stavu odpadového hospodářství včetně bilance vztahů mezi produkcí odpadů a nakládáním s nimi, stanovuje cíle a podmínky jejich splnění. Zpracovávají se POH ČR jednotlivých krajů a původců odpadů.

Povinnost zpracovávat POH vyplývá ze zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech ze dne 15. května 2001 s účinností od 1. ledna 2002. Problematika POH je řešena v části sedmé tohoto zákona v § 41 až § 44. Zákon č. 185/2001 Sb., byl v průběhu let několikrát novelizován. Části zabývajících se POH se dotkly tyto novelizace: zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, zákon č. 188/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech. Poslední změnu provedl zákon č. 383/2008 Sb.

Zákon č. 185/2001 Sb., část sedmá – Plány odpadového hospodářství

V § 41 - Společná ustanovení zákona o odpadech je uvedeno, že plán odpadového hospodářství (POH) zpracovává Ministerstvo životního prostředí (MŽP),

dále kraje v samostatné působnosti a původci odpadů. Jelikož podle právního řádu České republiky je původcem komunálního odpadu obec, vztahuje se tato povinnost i na ni.

Účelem zpracování POH je: *„vytváření podmínek pro předcházení vzniku odpadů a nakládání s nimi podle tohoto zákona.“* ^[9]

Na zpracování POH, projednávání a ani na jejich schvalování se nevztahuje správní řád. POH se tedy vypracovávají na třech úrovních:

- POH České republiky,
- POH krajů,
- POH původců,

příčemž do POH České republiky a krajů: *„lze veřejně nahlížet, pořizovat si z nich výpisy, opisy nebo kopie.“* ^[9]

§ 42 zákona o odpadech stanovuje podmínky pro zpracování **POH České republiky**. Zpracovatelem je MŽP ČR. Návrh, který zpracuje, pak projedná s kraji v samostatné působnosti. Obsahem POH ČR je vyhodnocení stavu odpadového hospodářství, část závazná a část směrná. Závazná část je vyhlášena nařízením vlády.

„Závazná část plánu odpadového hospodářství České republiky stanoví rámcové cíle, rámcová opatření k jejich dosažení a upravuje soustavu indikátorů jejich hodnocení pro:

- a) předcházení vzniku odpadů, omezování jejich množství a nebezpečných vlastností,*
- b) nakládání s vybranými odpady podle části čtvrté tohoto zákona,*
- c) nakládání s dalšími odpady, zejména nebezpečnými,*
- d) nakládání s odpady z obalů,*
- e) využívání odpadů,*
- f) snižování podílu odpadů ukládaných na skládky a podílu biologicky rozložitelné složky v nich obsažené,*
- g) vytváření integrovaného systému nakládání s odpady.“* ^[9]

POH ČR je zpracován na dobu nejméně 10 let. Pokud však dojde k zásadní změně podmínek, na základě kterých byl tento plán zpracován, musí být změněn. *„Závazná*

část POH České republiky, včetně jejích změn, je závazným podkladem pro zpracování POH krajů a pro rozhodovací a jiné činnosti příslušných správních úřadů, krajů a obcí v oblasti odpadového hospodářství.“ ^[9]

Ministerstvo provede každoročně do 31. prosince následujícího roku vyhodnocení plnění POH ČR pomocí soustavy indikátorů. Ministerstvo je také povinno tento plán a jeho změny zveřejnit na portálu veřejné správy nebo jiným vhodným způsobem.

§ 43 zákona o odpadech stanovuje podmínky pro zpracování POH kraje.

Kraje zpracovávají POH v samostatné působnosti pro své území, včetně jeho změn. *„Plán odpadového hospodářství kraje musí být v souladu se závaznou částí plánu odpadového hospodářství České republiky a jejími změnami.“* ^[9]

POH kraje má závaznou a směrnou část. Závazná část POH kraje již stanovuje konkrétní cíle a konkrétní opatření k jejich dosažení pro stejné oblasti jako závazná část POH ČR, navíc je zde řešeno nakládání s komunálními odpady.

Pokud je třeba zřídit zařízení k nakládání s odpady nebo řešit pohyb odpadů, který přesahuje hranice krajů, mají kraje povinnost při zpracovávání POH vzájemně spolupracovat. Návrh POH kraje a jeho změny musí být zpracovány a schváleny do 18 měsíců od nabytí účinnosti nařízení vlády, kterým je vyhlášena závazná část POH ČR. ^[9]

POH kraje je zpracován na dobu nejméně 10 let. Pokud dojde k zásadní změně podmínek, ze kterých byl zpracován, musí být změněn.

Kraj má povinnost: *„do 10 dnů ode dne zpracování návrhu POH nebo jeho změny oznámit způsobem v místě obvyklým, kdy a kde lze do tohoto návrhu plánu nahlédnout, činit si výpisy, opisy nebo kopie.“* ^[9]

Nahlédnutí do plánu musí být umožněno nejméně po 30 kalendářních dnů ode dne oznámení této možnosti. Stejná lhůta platí pro uplatnění písemného vyjádření.

Do jednoho měsíce od schválení návrhu plánu nebo jeho změny je kraj povinen zaslat jeho kopii ministerstvu. Závaznou část kraj vyhlásí obecně závaznou vyhláškou. *„Závazná část plánu odpadového hospodářství kraje je závazným podkladem pro zpracování plánu odpadového hospodářství původců odpadů a pro*

rozhodovací a koncepční činnost příslušných správních úřadů, krajů a obcí v oblasti odpadového hospodářství.“^[9]

Kraj každoročně provádí vyhodnocení plnění POH kraje, a to pomocí soustavy indikátorů, jež jsou stanoveny v závazné části POH ČR. Toto vyhodnocení zasílá ministerstvu do 15. listopadu následujícího roku.

Kraj zveřejní POH kraje a jeho změny na portálu veřejné správy nebo jiným vhodným způsobem.^[9]

§ 44 zákona o odpadech hovoří o podmínkách zpracování **POH původce odpadů**.

„Plán odpadového hospodářství původců odpadů zpracovávají původci odpadů, kteří produkují ročně více než 10 t nebezpečného odpadu nebo více než 1 000 t ostatního odpadu.“^[9]

POH původce musí být v souladu se závaznou částí POH kraje. Původci odpadů zpracovávají POH nejméně na dobu 5 let. Pokud dojde k zásadní změně podmínek, za kterých byl plán zpracován, musí být změněn do 3 měsíců od změny podmínek.

Původci odpadů, kteří překročili stanovený limit produkce odpadů v den vyhlášení závazné části POH kraje, vypracují návrh POH do 1 roku od vyhlášení této závazné části. Ostatní původci odpadů zpracují návrh POH do 1 roku po překročení stanoveného limitu produkce odpadů.

Původci zasílají kopii návrhu POH nebo jeho změny krajskému úřadu, příslušnému podle sídla provozovny původce, a to do 3 měsíců od jeho zpracování. Pokud návrh neobsahuje náležitosti dané zákonem a prováděcím právním předpisem nebo není v souladu se závaznou částí POH kraje, sdělí krajský úřad původci své připomínky do 3 měsíců ode dne obdržení plánu. Původce tyto připomínky zapracuje a upravený návrh POH zašle krajskému úřadu do 3 měsíců od doručení připomínek. Odsouhlasený POH původce je závazným podkladem pro veškerou jeho činnost. *„Obce, které k zabezpečení nakládání s komunálními odpady vytvořily dobrovolný svazek obcí, mohou na základě písemné dohody zpracovat společný POH původce odpadů, určující rozsah a způsob nakládání s komunálním odpadem.“^[9]*

Obsah POH původce odpadů je stanoven prováděcím právním předpisem MŽP.

3.2 Obecná charakteristika obce Osek nad Bečvou

Obec Osek nad Bečvou se nachází v okrese Přerov, je součástí Olomouckého kraje. Nadmořská výška obce je 225 m, rozloha katastrálního území 1 303 ha. Obec má 1 206 obyvatel a 414 popisných čísel. Katastrem obce Osek nad Bečvou protéká řeka Bečva. Obec je členem dobrovolného svazku obcí Mikroregion Lipensko a také místní akční skupiny Záhoří – Bečva.

3.3 Současný stav hospodaření s komunálním odpadem v obci

V této části je popsán systém hospodaření s komunálním odpadem v obci a dále místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

3.3.1 Systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem

Hospodaření s komunálním odpadem v obci Osek nad Bečvou se řídí obecně závaznou vyhláškou č. 1/2009 o stanovení systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem na území obce Osek nad Bečvou. Tato vyhláška má osm článků: ^[14]

1. Úvodní ustanovení
2. Třídění komunálního odpadu
3. Shromažďování tříděného odpadu
4. Sběr a svoz nebezpečných složek komunálního odpadu
5. Shromažďování směsného odpadu
6. Nakládání se stavebním odpadem
7. Závěrečná ustanovení
8. Účinnost

ad 1)

Vyhláška stanovuje systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů vznikajících na území obce Osek nad Bečvou, včetně nakládání se stavebním odpadem.

ad 2)

1. Komunální odpad se třídí na :

- a) tříděný odpad, kterým je papír, sklo, plast, včetně PET lahví,
- b) nebezpečné složky komunálního odpadu,
- c) směsný odpad.

2. Směsný odpad je zbylý komunální odpad po stanoveném vytrídění.

ad 3)

1. Tříděný odpad je shromažďován do zvláštních sběrných nádob.

2. Zvláštní sběrné nádoby jsou umístěny u dětského hřiště, na parkovišti u sběrných surovin, u prodejny potravin – Dvůr a v místní části Rybáře.

3. Zvláštní sběrné nádoby jsou barevně odlišeny a označeny příslušnými nápisy:

- a) plasty, PET lahve – barva žlutá,
- b) papír – barva modrá,
- c) sklo barevné – barva zelená,
sklo bílé – barva bílá.

ad 4)

Sběr a svoz nebezpečných složek komunálního odpadu je zajišťován třikrát ročně jejich odebíráním na předem vyhlášených přechodných stanovištích přímo do zvláštních sběrných nádob k tomuto sběru určených. Informace o sběru jsou zveřejňovány na úřední desce obecního úřadu, výlepových plochách, v místním rozhlase.

ad 5)

Směsný odpad se shromažďuje do sběrných nádob.

Pro účely této vyhlášky sběrnými nádobami jsou:

- a) typizované sběrné nádoby např. popelnice, kontejnery určené ke shromažďování směsného komunálního odpadu,
- b) odpadkové koše, sloužící pro odkládání drobného směsného komunálního odpadu.

ad 6)

1. Stavební odpad je stavební a demoliční odpad. Stavební odpad není odpadem komunálním.
2. Stavební odpad lze použít, předat či zlikvidovat zákonem stanoveným způsobem.
3. Pro odložení stavebního odpadu, a to pouze beton, cihly, tašky a keramické výrobky, a dále zeminy a kamení, neobsahující nebezpečné látky, je možné použít na terénní úpravy, které se nacházejí v místní části Rybáře.

3.3.2 Místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Hospodaření s komunálním odpadem v obci Osek nad Bečvou se řídí obecně závaznou vyhláškou č. 5/2010 o místním poplatku za provoz systému a shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Tato vyhláška má devět článků: ^[15]

1. Úvodní ustanovení
2. Poplatník
3. Ohlašovací povinnost
4. Sazba poplatku
5. Splatnost poplatku
6. Osvobození
7. Navýšení poplatku
8. Zrušovací ustanovení
9. Účinnost

ad 1)

1. Obec Osek nad Bečvou touto vyhláškou zavádí místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů.

2. Řízení o poplatcích vykonává obecní úřad (správce poplatku).

ad 2)

Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů platí:

1. fyzická osoba, která má v obci trvalý pobyt; za domácnost může být poplatek odváděn společným zástupcem, za rodinný nebo bytový dům vlastníkem nebo správcem; tyto osoby jsou povinny obci oznámit jména a data narození osob, za které poplatek odvádějí,

2. fyzická osoba, která má ve vlastnictví stavbu určenou nebo sloužící k individuální rekreaci, ve které není hlášena k trvalému pobytu žádná fyzická osoba; má-li k této stavbě vlastnické právo více osob, jsou povinny platit poplatek společně a nerozdílně, a to ve výši odpovídající poplatku za jednu fyzickou osobu.

ad 3)

1. Poplatník je povinen ohlásit správci poplatku vznik své poplatkové povinnosti nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy mu povinnost platit tento poplatek vznikla, případně doložit existenci skutečností zakládajících osvobození od poplatkové povinnosti.

2. Poplatník je povinen ohlásit správci poplatku zejm. příjmení, jméno, bydliště, popřípadě další adresy pro doručování, evidenční nebo popisné číslo stavby určené nebo sloužící k individuální rekreaci, není-li tato stavba označena evidenčním nebo popisným číslem číslo parcelní pozemku, na kterém je tato stavba umístěna.

3. Stejným způsobem a ve stejné lhůtě je poplatník povinen ohlásit správci poplatku zánik své poplatkové povinnosti v důsledku změny trvalého pobytu nebo v důsledku změny vlastnictví ke stavbě určené nebo sloužící k individuální rekreaci.

4. Poplatník, který nemá sídlo nebo bydliště na území členského státu Evropské unie, jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace, uvede kromě údajů požadovaných v odstavci 2 adresu svého zmocněnce v tuzemsku pro doručování.

5. Dojde-li ke změně údajů uvedených v ohlášení, je poplatník povinen tuto změnu oznámit do 15 dnů ode dne, kdy nastala.

ad 4)

1. Sazba poplatku pro poplatníka činí 400,-Kč a je tvořena:

a) z částky 150,-Kč za kalendářní rok a

b) z částky 250,-Kč za kalendářní rok. Tato částka je stanovena na základě skutečných nákladů obce předchozího roku na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu za poplatníka a kalendářní rok.

2. V případě změny místa trvalého pobytu nebo změny vlastnictví stavby, která je určena nebo slouží k individuální rekreaci v průběhu kalendářního roku, se uhradí poplatek v poměrné výši, která odpovídá počtu kalendářních měsíců pobytu nebo vlastnictví stavby v příslušném kalendářním roce. Dojde-li ke změně v průběhu kalendářního měsíce, je pro stanovení počtu měsíců rozhodný stav na konci tohoto měsíce.

ad 5)

1. Poplatek pro poplatníka je splatný jednorázově, a to nejpozději do 30. 6. příslušného kalendářního roku .

2. Vznikne-li poplatková povinnost po datu splatnosti uvedeném v odst. 1, je poplatek splatný nejpozději do 15. dne měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém poplatková povinnost vznikla, nejpozději však do konce kalendářního roku.

3. Poplatek může poplatník zaplatit hotově, složenkou nebo na bankovní účet.

ad 6)

Od poplatku se osvobozují:

-poplatník, který se v obci nezdržuje a jeho skutečný pobyt není znám

ad 7)

1. Nebude-li poplatek zaplacen poplatníkem včas nebo ve správné výši, vyměří mu obecní úřad poplatek platebním výměrem.

2. Včas nezaplacené nebo neodvedené poplatky nebo část těchto poplatků může obecní úřad zvýšit až na trojnásobek, toto zvýšení je příslušenstvím poplatku.

3.4 Nakládání s odpadem v obci

Tato kapitola popisuje způsob nakládání s jednotlivými druhy odpadu v obci. Je rozdělena na směsný komunální odpad, tříděný a nebezpečný odpad. U každého druhu odpadu je porovnání produkce za roky 2006 – 2010 a také výdaje na sběr a svoz těchto odpadů.

3.4.1 Způsob nakládání se směsným komunálním odpadem

Obec Osek nad Bečvou, jakožto původce komunálního odpadu (KO), zajišťuje systém sběru KO na základě smlouvy s firmou Van Gansewinkel. Tato firma provádí svoz v obci jedenkrát za dva týdny, dle svozového kalendáře, o kterém jsou občané informováni v místních sdělovacích prostředcích (úřední deska, místní rozhlas, e-mail). Odpad odváží na skládku do obce Lipník nad Bečvou, vzdálené 4 km.

Do roku 2009 měla obec vlastní skládku, která se nacházela v jejím katastrálním území. Skládka byla vybudovaná v roce 1991. Vedení obce v minulých letech zacházelo se skládkou ne hospodárně. Na skládku bylo ukládáno velké množství cizího odpadu, převážně z velkých výrobních závodů, např. Precheza a. s., Přerov. Tento uložený odpad byl pro obec ekonomicky nerentabilní. Obec z tohoto odpadu neměla žádný výrazný finanční příjem. Důsledkem tohoto jednání bylo předčasné ukončení životnosti skládky o 6 let, a to koncem roku 2009. Původní předpokládané ukončení skládky pro návoz bylo plánováno dle projektové dokumentace v roce 2015.

V následující tabulce 3.1 je v tunách uveden přehled vyprodukovaného směsného komunálního odpadu v obci Osek nad Bečvou. V tabulce 3.2 jsou uvedeny výdaje obce na svoz a sběr směsného komunálního odpadu ve sledovaných letech.

Z těchto tabulek vyplývá, že od roku 2007 obec vynakládá daleko větší finanční prostředky na směsný komunální odpad, než tomu bylo v roce 2006 při relativně stejných kubaturách vyprodukovaného směsného odpadu v obci. Tyto vynaložené finanční prostředky se projeví v čistotě jak zastavěné části obce, tak ve zbytku

katastrálního území. V roce 2010 se značně zvýšily výdaje na sběr a svoz komunálního odpadu. Projevilo se tak uzavření vlastní skládky a nutnost vozit odpad na cizí skládku. Rozdíl oproti roku 2009 v nákupu těchto služeb z celkových výdajů na sběr a svoz směsného komunálního odpadu činí 193 695 Kč. V posledním sledovaném roce, také zjišťujeme výrazné zvýšení vyprodukovaného směsného komunálního odpadu.

Tab. 3.1 Vyprodukovaný směsný komunální odpad v obci Osek nad Bečvou v letech 2006 - 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
tun	301,506	359,355	451,705	438,780	593,925

Zdroj: ^[33], vlastní zpracování

Tab. 3.2 Výdaje na sběr a svoz směsného komunálního odpadu v obci Osek nad Bečvou v letech 2006 - 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Kč	170 620	412 270	487 804	471 173	553 368

Zdroj: ^[35-39], vlastní zpracování

I přes zvýšení výdajů a množství vyprodukovaného odpadu v roce 2010 neplánuje obec v dohledné době změnu způsobu nakládání se směsným komunálním odpadem, např. vybudováním nové skládky. Za této situace i nadále bude odpad vyvážen na skládku v Lipníku nad Bečvou.

3.4.2 Způsob nakládání s plasty, papírem a sklem

Základem systému sběru vytríděných složek KO je třídění tohoto odpadu již v místě jeho vzniku, tzn. v domácnosti. Občané jsou vychováváni ke třídění informacemi v obecním tisku, besedami ve školních zařízeních, různými informativními letáky.

Obec Osek nad Bečvou uzavřela v roce 2005 s autorizovanou obalovou firmou EKO-KOM a.s. smlouvu o zajištění zpětného odběru a recyklaci odpadů z obalů. Tímto byla obec začleněna do systému sdruženého plnění a získala nárok na finanční příspěvek na tříděný sběr komunálních odpadů. Tento svoz provádí firma Van Gansewinkel na základě smlouvy jedenkrát za dva týdny.

Po vytrídění v domácnosti je tento odpad odkládán do zvláštních sběrných nádob pro tříděný odpad, umístěných na několika místech v obci. Donášková vzdálenost nepřekračuje vzdálenost 500 m. Na tříděný odpad, a to plasty a papír, jsou používány kontejnery s horním výsepem o objemu 1 100 l vyrobené z plechu a z plastů. Na barevné a bílé sklo jsou používány kontejnery hranaté se spodním výsepem o objemu 1 500 l. Kontejnery jsou pro lepší orientaci barevně rozlišeny. Žlutá nádoba pro sběr plastů, modrá nádoba pro sběr papíru, zelená nádoba pro sběr barevného skla a bílá pro sběr bílého skla.

V následující tabulce 3.3 je v tunách uveden přehled vyprodukovaného tříděného komunálního odpadu v obci Osek nad Bečvou. Změna politiky hospodaření s KO po komunálních volbách v roce 2006 přináší pro obec pozitivní výsledky, do této doby se odpad v obci netřídil. V prvních dvou sledovaných letech se odpad třídil pouze na papír a plasty. Od roku 2008 zde přibýly kontejnery na sklo. V posledních dvou letech začal v obci fungovat dvousložkový sběr skla (barevné a bílé), množství této složky tříděného odpadu se v tomto období výrazně zvýšilo. Dále v tabulce 3.4 jsou uvedeny výdaje obce na svoz a sběr tříděného komunálního odpadu ve sledovaných letech. Odpad v obci se začal třídít od r. 2006, proto také v tomto roce byly nejvyšší výdaje z důvodu nákupu kontejnerů na tříděný odpad.

Tab. 3.3 Vyrodkovaný tříděný komunální odpad v obci Osek nad Bečvou v letech 2006 - 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Papír	0,119	0,122	0,265	1,3130	1,8530
Plasty	2,815	3,393	3,485	5,7870	5,8188
Sklo	0	0	1,005	10,1300	8,1000
Celkem (tun)	2,934	3,515	4,755	17,230	15,772

Zdroj: ^[33], vlastní zpracování

Tab. 3.4 Výdaje na sběr a svoz tříděného komunálního odpadu v obci Osek nad Bečvou v letech 2006 - 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Kč	510 000	19 960	13 475	37 098	64 163

Zdroj: ^[35-39], vlastní zpracování

3.4.3 Způsob nakládání s nebezpečným odpadem

Součástí komunálního odpadu není pouze odpad ostatní, ale i odpad nebezpečný. Jedná se o složku KO, která neustále celosvětově zvyšuje svůj podíl. Je třeba dbát, aby docházelo k důslednému třídění v místě vzniku. Obec jako původce KO má povinnost zajistit místo, kde může občan odkládat nebezpečnou složku KO, či zajistit jeho svoz. Jedná se především o tyto nebezpečné látky: rozpouštědla, barvy, kyseliny, cytostatika a léky, chladničky, baterie a akumulátory, zářivky, látky obsahující rtuť a celá řada dalších.

V obci Osek nad Bečvou byl tento sběr a svoz nebezpečných složek KO zajišťován dvakrát ročně, vždy na jaře a na podzim, od roku 2010 probíhá již třikrát ročně. Sběr nebezpečného odpadu je smluvně zajištěn firmou Van Gansewinkel. Tato firma organizuje sběr ve stanovených termínech, o kterých jsou občané informováni

místními sdělovacími prostředky. Sběr probíhá na předem vyhlášených přechodných stanovištích přímo do zvláštních nádob k tomuto určených.

V tabulce 3.5 je v tunách uveden přehled vyprodukovaného nebezpečného komunálního odpadu v obci Osek nad Bečvou. Z tabulky vyplývá, že narozdíl od zvyšujícího se množství nebezpečného odpadu globálně, se množství vybraného nebezpečného odpadu v obci snižuje, mírné zvýšení nastává v roce 2010. V tabulce 3.6 jsou uvedeny výdaje obce na svoz a sběr nebezpečného komunálního odpadu ve sledovaných letech.

Tab. 3.5 Vyprodukovaný nebezpečný odpad v obci Osek nad Bečvou v letech 2006 - 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
tun	2,180	1,753	1,680	1,255	1,741

Zdroj: ^[33], vlastní zpracování

Tab. 3.6 Výdaje na sběr a svoz nebezpečného odpadu v obci Osek nad Bečvou v letech 2006 - 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Kč	26 000	20 860	20 012	24 713	62 620

Zdroj: ^[35-39], vlastní zpracování

3.5 Rozpočet obce Osek nad Bečvou v letech 2006 - 2010

Rozpočet obce je finanční plán, jímž se řídí financování činnosti obce. Rozpočet je sestavován na období jednoho roku a musí ho vždy schválit zastupitelstvo obce. V roce 2010 byly v obci realizovány finančně nákladné akce (chodníky a plynofikace v části obce určené k zástavbě), z tohoto důvodu jsou výdaje obce v tomto roce vyšší než příjmy.

Tab. 3.7 Rozpočet obce Osek nad Bečvou za jednotlivé roky

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy (Kč)	15 806 238	21 549 170	23 820 826	29 657 052	23 533 247
Výdaje (Kč)	16 889 355	20 724 370	21 249 277	26 590 263	26 042 576

Zdroj: ^[40-44], vlastní zpracování

Příjmy obce v oblasti odpadového hospodářství nejsou tvořeny pouze z poplatků, ale i z prodeje poskytovaných služeb a výrobků. V tomto případě se jedná o odměny poskytované firmou EKO-KOM a. s. za vyříděný komunální obalový odpad předaný k využití, odměnu za zajištění zpětného odběru odpadů z obalů a také bonus obci na podporu dvousložkového sběru skla.

Tab. 3.8 Podíl příjmů a výdajů na odpadové hospodářství obce Osek nad Bečvou na celkovém rozpočtu obce

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy z OH	1,82 %	2,69 %	1,99 %	1,47 %	2,58 %
Výdaje na OH	4,48 %	2,36 %	2,56 %	2,04 %	2,61 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 3.9 Vývoj poplatků za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Občan / rok (Kč)	160	160	200	200	330
Příjem obce / rok (Kč)	187 907	186 123	235 988	240 080	383 030

Zdroj: ^[35-39], vlastní zpracování

V roce 2011 se na základě skutečných nákladů obce předchozího roku na sběr a svoz směsného komunálního odpadu zvýšil poplatek na 400 Kč. Nutnost zvýšení poplatku je patrné již z tabulky 3.1, kde lze vyčíst výrazné zvýšení vyprodukovaného směsného komunálního odpadu v roce 2010, z čehož plyne i zvýšení výdajů na sběr a svoz.

3.6 Příjmy a výdaje obce Osek n. Bečvou v oblasti nakládání s komunálním odpadem v letech 2006 – 2010

Příjmy a výdaje obce musí být v souladu s plněním rozpočtu obce, členěny podle rozpočtové skladby na příslušné paragrafy a položky.

3.6.1 Příjmy obce Osek nad Bečvou v oblasti nakládání s komunálním odpadem

V následující tabulce 3.10 jsou uvedeny veškeré příjmy obce v oblasti nakládání s komunálním odpadem. Poplatek za likvidaci odpadu se v roce 2010 zvýšil o 130 Kč na osobu z důvodu změny systému sběru komunálního odpadu, proto je i příjem z tohoto poplatku výrazně vyšší oproti předchozím rokům.

Tab. 3.10 Příjmy obce Osek nad Bečvou v letech 2006 - 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Poplatek za likvidaci odpadu	187 907	186 123	235 988	240 080	383 030
Sběr a svoz komunálních odpadů	89 660	102 320	132 000	145 276	26 155
Sběr a svoz nebezpeč. odpadů	10 060	0	0	0	0
Sběr a svoz tříděného odpadu	0	277 280	85 500	18 177	199 000
Využití a zneškod. komunálních odpadů	0	13 950	20 708	33 775	0
Celkem	287 627	579 673	474 196	437 308	608 185

Zdroj: ^[35-39], vlastní zpracování

3.6.2 Výdaje obce Osek nad Bečvou v oblasti nakládání s komunálním odpadem

V následující tabulce 3.11 jsou uvedeny veškeré výdaje obce v oblasti nakládání s odpady. V roce 2006 byl vysoký výdaj na sběr a svoz ostatních odpadů z důvodu

nákupu kontejnerů na tříděný odpad. Od roku 2010 došlo ke změně způsobu účtování. Původní paragraf 3725 Využití a zneškodnění komunálních odpadů je nyní součástí paragrafu 3723 Sběr a svoz tříděného odpadu, proto je také u této položky v roce 2010 navýšení výdajů.

Tab. 3.11 Výdaje obce Osek nad Bečvou v letech 2006 – 2010

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Sběr a svoz komunálních odpadů	170 620	412 270	487 804	471 173	553 368
Sběr a svoz nebezpeč. odpadů	26 000	20 860	20 012	24 713	62 620
Sběr a svoz tříděného odpadu	510 000	19 960	13 475	37 098	64 163
Využití a zneškod. komunálních odpadů	50 000	36 750	23 100	10 328	0
Celkem	756 620	489 840	544 391	543 312	680 151

Zdroj: ^[35-39], vlastní zpracování

3.7 Produkce komunálního odpadu v obci Osek nad Bečvou v letech 2006 – 2010

Produkci KO v obci Osek nad Bečvou charakterizuje tabulka 3.12, v níž je uvedeno množství vyprodukovaného komunálního odpadu v přepočtu na jednoho obyvatele. Z tabulky je patrné, že se produkce směsného komunálního odpadu a tříděného odpadu v obci ve sledovaných letech 2006 – 2010 stále zvyšovala. Naopak produkce nebezpečného odpadu má klesající charakter. V přepočtu na jednoho obyvatele již přichází 507,5 kg celkově vyprodukovaného odpadu za rok, z toho směsný komunální odpad činí 492,5 kg (viz. Tab. 3.12).

Tab. 3.12 Produkce odpadů v obci Osek nad Bečvou v letech 2006 – 2010

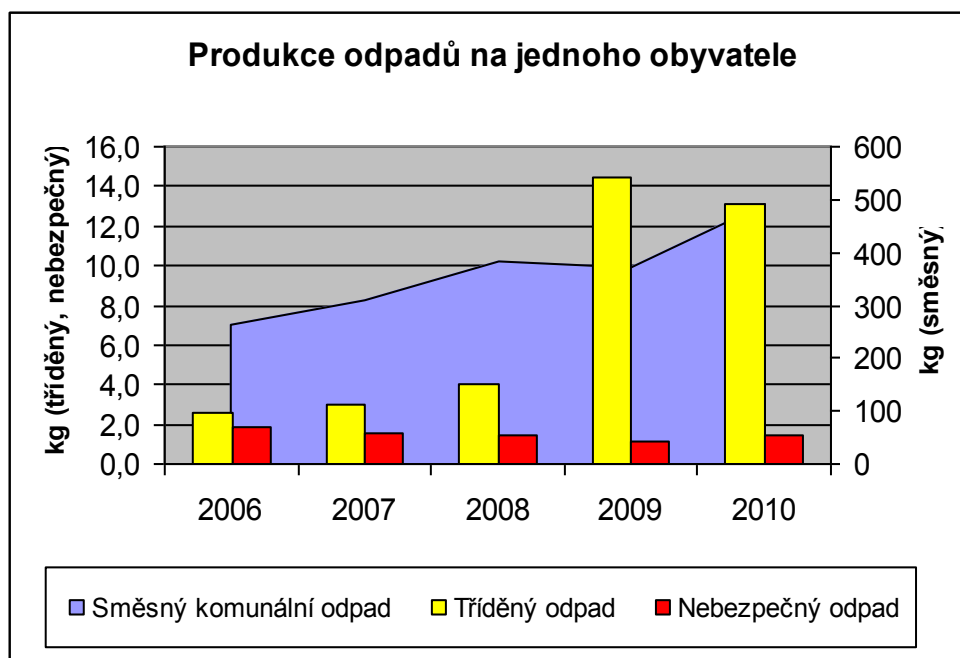
Rok	2006		2007		2008		2009		2010	
Počet obyvatel	1148		1161		1182		1186		1206	
Odpad	tun	kg/ob	tun	kg/ob	tun	kg/ob	tun	kg/ob	tun	kg/ob
Směsný kom.od.	301,5	262,6	359,4	309,6	451,7	382,1	438,8	370,0	593,9	492,5
Nebezp. odpad	2,2	1,9	1,8	1,5	1,7	1,4	1,3	1,1	1,7	1,4
Tříděný odpad	2,9	2,6	3,5	3,0	4,8	4,0	17,2	14,5	15,8	13,1
Odpad celkem	306,6	267,1	364,7	314,1	458,2	387,5	457,3	384,6	611,4	507,5

Zdroj: vlastní zpracování

Podle analýzy odpadové společnosti AVE CZ vyprodukuje každý Čech v průměru již 530 kg odpadu ročně. Přitom ještě před dvěma lety Česká republika patřila v EU k nejmenším producentům odpadů s 330 kg na hlavu ročně. Současným množstvím se ČR dostává téměř na průměr EU, který činí 534 kg na jednoho obyvatele. Stejný vývoj produkce odpadů, k jakému došla společnost AVE CZ v rámci České republiky a Evropské unie lze pozorovat i v obci Osek nad Bečvou. V roce 2010 se obec tomuto nelichotivému průměru hodně přiblížila. Potěšující je skutečnost, že množství tříděného odpadu roste. (viz Graf č. 3.1).^[16]

Pokud se odpad netřídí, vzniklý směsný komunální odpad už nelze ve většině případů využít a dochází tím ke ztrátě surovin, materiálů a energie.

Graf č. 3.1 Množství vyprodukovaného odpadu na jednoho obyvatele

Zdroj: vlastní zpracování

Během relativně krátké doby toto zvýšení produkce odpadů v obci, přispělo také k dřívějšímu ukončení životnosti skládky odpadů o 6 let, oproti původně plánovanému termínu dle projektové dokumentace. I když hlavním důvodem stále zůstává ukládání velkého množství cizího odpadu, převážně z velkých výrobních závodů v prvních letech fungování skládky.

Nyní je povinností obce Osek nad Bečvou uzavřenou skládku odpadů rekultivovat.

4 NÁVRH ALTERNATIV ŘEŠENÍ A JEJICH POSOUZENÍ Z HLEDISKA VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Dle rozhodnutí Krajského úřadu Olomouckého kraje – odboru životního prostředí a zemědělství bylo skládkování ukončeno 30. 11. 2009 a termín ukončení rekultivace skládky odpadu stanoven do konce roku 2013. Na rekultivaci je zpracován projekt, který se v současné době doplňuje o odvodnění přilehlé místní části Rybáře.

4.1 Popis skládky odpadu Osek nad Bečvou – lokalita Rybáře

Skládka byla vybudovaná v roce 1991, skládkování bylo započato v roce 1992 na základě rozhodnutí Městského úřadu Lipník nad Bečvou – odboru výstavby a Rozhodnutím o využití území, kde byly stanoveny i podmínky rekultivace po ukončení skládkování. Skládka se nachází v katastrálním území obce Osek nad Bečvou, na parcelách č. 973/2, 972/3 a 975/2.

Jedná se o podúrovňovou skládkovou komoru, jejíž dno a svahy jsou ve sklonu 1:2. Těsnění skládky je provedeno z polyethylenové fólie, která je chráněna vrstvou písku o tl. 30 cm a vrstvou štěrkopísku také o tl. 30 cm. Pode dnem skládky (pod úrovní těsnění) je vybudován kontrolní drenážní systém vyústěný do kontrolní drenážní šachty situované u severního vnějšího okraje skládkové komory. Hladina podzemní vody se nachází v relativně dobře propustných štěrcích a píscích. Celková kapacita skládkové komory činí cca 17 824 m³ volně loženého odpadu, což činí cca 7 412 m³ zhutněného odpadu. Celková rozloha skládkové komory je 5 700 m².^[34]

4.2 Rekultivace skládky

Rekultivace skládky proběhne v souladu s projektem schváleným ve stavebním řízení, v souladu se zákonem č. 185/2001 Sb. O odpadech a zároveň ve vazbě na příslušné normy ČSN 838035 Skládkování odpadů – uzavírání a rekultivace skládek a ČSN 838036 Skládkování odpadů – Provozní řád a monitorování skládek.

Ve smyslu ČSN 838035 je těsnění skládky provedeno jednovrstvé minerálním těsněním Prestab v tloušťce 0,6 m.

Při uzavírání skládky dojde nejdříve k srovnání a vysvahování povrchu skládky do požadovaného tvaru násypem výplňové vrstvy z inertního materiálu (zemina, kamení), tato vrstva musí být pečlivě hutněna po vrstvách. Dále bude provedena těsnicí vrstva z průmyslového sádrovce Prestab na dno i svahy, která musí být pečlivě hutněna po vrstvách. Poté může být položena filtrační geotextilie. Na uzavřené těleso skládky budou provedeny rekultivační vrstvy v následujícím složení:

- drenážní vrstva písku v tloušťce 100 mm,
- násyp vhodné hlinitopísčité zeminy tloušťky 600 mm,
- podorniční vrstva o mocnosti 200 mm,
- orniční vrstva o mocnosti 100 mm,
- vegetační úpravy – výsadba.

Současně s rekultivací musí dojít k odvodnění povrchu skládky. Dešťové vody stékající po povrchu rekultivované skládky budou zachyceny v záchytném vsakovacím příkopu, situovaném po obvodu skládky, zaústěným do vsakovací studny. K odvedení prosáklé dešťové vody rekultivačními vrstvami bude po obvodu skládky položena odvodňovací drenáž, zaústěna rovněž do vsakovací studny (viz. Příloha č. 5). Po vzrůstu zeleně budou dešťové vody zasakovat do terénu. Tímto způsobem bude zabezpečeno neškodné odvedení srážkových vod a zároveň bude tato voda zadržena v krajině. Posledním krokem při rekultivaci jsou vegetační úpravy. Jejich cílem je výsadba porostu do podoby funkčního prvku územního systému ekologické stability krajiny. Výsadba bude řešena formou skupinových porostů, vhodné bude střídání různých dřevin různých výšek, např. dub, jasan, javor, lípa, bříza, líska, šípková růže, jeřáb apod.

Po ukončení rekultivace skládky bude nutné provést geodetické zaměření skutečného provedení skládky jako celku, včetně přístupových komunikací, rovněž i geometrický plán a obě zaměření předložit stavebnímu úřadu v Lipníku nad Bečvou k založení do předmětného spisu. ^[34]

Dle předběžného rozpočtu je potřeba na provedení rekultivace skládky odpadu **částka cca 2 800 000 Kč**. Na účtu skládky se v současné době nachází 498 000 Kč. Je zřejmé, že tyto finanční prostředky jsou nedostačující, proto je obec nucena hledat jiné řešení. Nabízí se využití finančních prostředků z fondů EU.

4.3 Využití prostředků Operačního programu Životní prostředí

V programovém období 2007 – 2013 jsou v rámci prioritní osy 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží v podporované oblasti 4. 2 – Odstraňování starých ekologických zátěží podporovány pouze projekty zaměřené na rekultivaci skládek odpadu, jejichž uzavření proběhlo nejpozději 31. 8. 1996. Tuto podmínku obec Osek nad Bečvou nesplňuje. Z tohoto operačního programu by se dala řešit pouze problematika veřejné zeleně jako součást „Hrubé terénní úpravy a úpravy veřejných prostranství včetně výsadby okrasné zeleně.“ Tato možnost problematiku celkové rekultivace neřeší.

4.4 Využití prostředků Regionálního operačního programu Střední Morava

Regionální operační program NUTS II Střední Morava (ROP SM) je určen pro region soudržnosti Střední Morava, který je sestaven z Olomouckého a Zlínského kraje. Pro jeho realizaci v období 2007 – 2013 je z Evropského fondu pro regionální rozvoj vyčleněno 657,39 mil. eur, což činí přibližně 2,46% veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Spolufinancování z českých veřejných zdrojů má být ve výši dalších 116,01 mil. eur. Finanční prostředky byly Evropskou komisí schváleny v rozdělení na úrovni prioritních os.

Region soudržnosti Střední Morava sám určil, kam chce prioritně směřovat finanční podporu a co region tíží. Zaměřuje se na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu vč. modernizace prostředků veřejné dopravy, podporu rozvoje infrastruktury i služeb cestovního ruchu, přípravu menších podnikatelských ploch a zlepšování

podmínek k životu v obcích a na venkově, odstraňování ekologických zátěží. V rámci ROP SM definoval čtyři tématické prioritní osy: Doprava, Integrovaný rozvoj a obnova regionu, Cestovní ruch a Technická pomoc. Tyto osy jsou dále rozděleny na logické celky a ty dále na tzv. oblasti podpory, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny. Podrobný přehled prioritních os a oblastí podpory je uveden v Příloze č. 4.

4.4.1 Orgány zabezpečující činnost ROP SM

ROP Střední Morava je řízen samostatně vlastním řídicím orgánem – Regionální radou regionu soudržnosti Střední Morava (RR).

Regionální rada byla zřízena zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění a má 3 orgány: Výbor regionální rady, předsedu Regionální rady a Úřad Regionální rady.

Výbor Regionální rady (VRR) je tvořen 16 členy, kteří jsou voleni z řad zastupitelstev krajů Olomouckého a Zlínského. VRR je zodpovědný zejména za vyhlašování výzev k předkládání projektových žádostí a schvalování projektových žádostí k uzavření Smlouvy o poskytnutí dotace, tzn. konečný výběr projektů.

Předseda Regionální rady (předseda RR) je statutárním orgánem RR. V jeho kompetenci je např. podepisování Smluv o poskytnutí dotace.

Úřad Regionální rady (ÚRR) je výkonným orgánem RR, který zabezpečuje veškeré úkoly spojené s funkcí řídicího orgánu ROP SM s výjimkou těch záležitostí, které jsou výhradně svěřeny nebo vyhrazeny Výboru regionální rady či předsedovi Regionální rady. Úřad plní zejména úkoly spojené s administrací projektových žádostí, tzn., že poskytuje konzultace, podílí se na jejich kontrole a hodnocení, kontroluje realizaci podpořených projektů, pořádá semináře, atd.

Součástí ÚRR jsou dva odbory. Jedním je Odbor řízení projektů (OŘP), který je rozdělen zvlášť na oddělení pro Olomouc a Zlín. Tento odbor poskytuje žadatelům

konzultace projektových žádostí, zajišťuje jejich příjem a zabývá se jejich kontrolou a hodnocením. Žadatel komunikuje s pracovníky OŘP od počátku přípravy projektové žádosti do okamžiku schválení VRR k uzavření Smlouvy o poskytnutí dotace. Druhým odborem je Odbor kontroly a plateb (OKP), taktéž rozdělen na oddělení Olomouc a Zlín. Zabývá se zejména kontrolou realizace projektů, monitorovacích zpráv a žádostí o platbu. Žadatel komunikuje s pracovníky OKP od okamžiku schválení VRR k uzavření Smlouvy o poskytnutí dotace.

4.4.2 Legislativa a závazné dokumenty ROP SM

Regionální operační program regionu soudržnosti Střední Morava je realizován v souladu s prioritami Evropské komise, které navazují na stávající legislativní rámec Evropské unie a platnou legislativou ČR.

Nejdůležitější dokumenty, kterými se musí žadatel o podporu řídit jsou následující: ^[23]
Nařízení Rady č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj (ERDF), Evropském sociálním fondu (ESF) a Fondu soudržnosti (FS)

Nařízení EK 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se ERDF, ESF a FS

Nařízení EK 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1080/2006 o ERDF – tzv. Prováděcí nařízení

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Úplný seznam legislativy je uveden v Příloze č. 2

4.4.3 Předložení projektové žádosti

Žadatel musí mít jasnou představu o tom, jaký projekt chce realizovat vč. jasných cílů, vstupů a výstupů, odhadované výše výdajů, časového harmonogramu a v neposlední řadě by měl také zohlednit své finanční možnosti. Informace

o možnostech podpory může získat na webových stránkách příslušného regionu soudržnosti, konzultací s pracovníky Úřadu Regionální rady či účastí na seminářích Úřadu Regionální rady k vyhlášení výzvy. Žadatel, jehož projektový záměr je vhodný do programu ROP SM a který získal základní informace o programu v rámci konzultací s pracovníky ÚRR, musí vyčkat na vyhlášení příslušné výzvy k předkládání projektových žádostí.

Výzvy k předkládání projektových žádostí jsou vyhlášeny jako časově omezené a jsou zveřejněné v tisku, na úřední desce a na webových stránkách. Podmínky jimiž se musí žadatel řídit v rámci příslušné výzvy nalezne v Dokumentu výzvy vč. případných příloh k předkládání projektových žádostí, Prováděcím dokumentu ROP SM, Příručce pro žadatele včetně příloh, Příručce pro příjemce včetně příloh, Metodických pokynech řídicího orgánu ROP SM a v dalších metodických oznámení a instrukcí.

4.4.4 Publicita realizovaného projektu

Příjemce podpory má povinnost informovat veřejnost o tom, že jeho projekt je spolufinancován z fondů EU, např. na informačním panelu, tabuli, plakátu či pamětní desce s příslušným textem a symbolem. Při propagaci a publicitě projektu financovaného z ROP SM musí jakýkoliv prvek obsahovat logo ROP SM v povolené variantě, vlajku EU v povolené variantě, dále také text „Evropská unie, Evropský fond pro regionální rozvoj a Partner pro váš rozvoj“.

4.5 Návrh řešení pro obec Osek nad Bečvou

Situace v Oseku nad Bečvou se dá řešit využitím prostředků z fondu ROP SM. V červnu 2012 bude vyhlášena výzva v rámci prioritní osy 2 Integrovaný rozvoj a obnova regionu, Oblasti podpory 2.3 Rozvoj venkova a podoblasti podpory 2.3.1 Fyzická revitalizace území, kterou se rozumí mimo jiné odstranění nevyužívaných

staveb a ekologických zátěží, efektivnější využití veřejných prostranství a urbanizovaných ploch.

Čerpání prostředků z tohoto operačního programu je podmíněno výstupem, který vede k užítku pro občany. Jelikož se tato lokalita nachází v bezprostřední blízkosti frekventované cyklostezky „Bečva“ (viz. Příloha č. 6), kterou ve velké míře kromě cyklistů využívají i online bruslaři, navrhuji obci v tomto prostoru vybudovat odpočinkový park s různými technickými prvky, které budou sloužit občanům obce i širokému okolí.

Tento záměr by měl směřovat ke zviditelnění obce Osek nad Bečvou a daného regionu, k poskytnutí odpočinku a relaxace zmíněných cyklistů, bruslařů a dalších využívajících cyklostezku „Bečva“. Z těchto důvodů by součástí projektové dokumentace mělo být parkovací stání pro automobily o rozloze 150 m², cenová náročnost cca **270 000 Kč**, altán sloužící k odpočinku v hodnotě přibližně **95 000 Kč**, napojení vodoinstalace s kohoutkem s pitnou vodou a odvodem vody do drenážního systému v hodnotě **88 000 Kč**. Vzhledem k využívání cyklostezky i dětmi doporučuji zřízení 3 ks prolézaček pro děti v ceně **75 000 Kč**. Nejvyšším cílem rekultivace by měla být naučná ministezka. Obec Osek nad Bečvou je součástí jak dobrovolného svazku obcí Mikroregion Lipensko, tak místní akční skupiny Záhoří – Bečva. Informační tabule v počtu 5 ks a finančním rozsahu **340 000 Kč** budou informovat o zajímavostech celého regionu, doplněné mapou s vyznačením cyklostezek. Pro realizaci těchto technických prvků rekultivace skládky je nutné vybudovat těleso rekultivace složené z již zmíněných vrstev v kapitole 4.2 nákladem **2 800 000 Kč**. Následná parková úprava tvořená keři jako líska, růže šípková případně jeřáb a stromy typu lípa evropská, jasan ztepilý, dub letní, bříza bílá doplněná travinami s pochůznými chodníky v cenové relaci **580 000 Kč**.

Celková částka rekultivace skládky s přihlédnutím k víceúčelnému využití dosáhne částky **4 248 000 Kč**. Obec je schopna dofinancovat projekt vlastními prostředky ve výši 20% této částky.

5 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení a analýza současného stavu nakládání s komunálním odpadem v obci Osek nad Bečvou a návrh alternativ řešení a jejich posouzení z hlediska využití prostředků z fondů EU při rekultivaci skládky odpadů.

Práce je rozdělena na tři části, z nichž první část vymezuje teoretické pojmy, které jsou v práci dále používány. Jsou to životní prostředí, ochrana životního prostředí a udržitelný rozvoj. V této části jsou také vymezena teoretická východiska environmentální politiky, jak z pohledu Evropské unie, tak z pohledu České republiky. Utváření jejich principů, cílů a vztahu k regionální politice EU. Důraz je kladen na vymezení současného stavu regionální politiky. Dále se tato kapitola zaměřuje na strukturu strategických dokumentů na úrovni Evropské unie i na úrovni České republiky. Hlavními strategickými dokumenty jsou operační programy, na jejichž základě je vytvořen systém čerpání finančních prostředků z Evropské unie.

V druhé části je provedena analýza současného stavu nakládání s komunálním odpadem v obci. Je zde zdůrazněna povinnost obce postarat se o vyprodukovaný odpad, který vzniká na jejím katastrálním území. V plánu odpadového hospodářství jsou uvedeny postupy nakládání s jednotlivými druhy odpadů dle legislativy. Plnění povinností ze strany občanů je vymezeno obecně závaznou vyhláškou, která by měla pružně reagovat na každé změny v odpadovém hospodářství. Z výsledků provedené analýzy vyplývá, že se nakládání s komunálním odpadem v obci, hlavně v oblasti tříděného odpadu, za poslední dva roky zlepšilo. Přibývá sice množství vyprodukovaného směsného komunálního odpadu, který je odvážen na skládku v Lipníku nad Bečvou, ale potěšující je zvýšení množství tříděného odpadu. Lze říci, že si občané na třídění odpadu zvykli. Za poslední dva roky nebyla v katastru obce zjištěna žádná černá skládka.

Obec nyní řeší problém nedostatečných finančních prostředků na rekultivaci uzavřené skládky odpadů. Řešení hledá ve využití prostředků z fondů Evropské unie, čemuž je věnovaná poslední část diplomové práce. Pro řešení jsem formulovala hypotézu, podle níž má obec za určitých podmínek možnost tyto prostředky využít.

Zdrojem pro teoretickou část diplomové práce byly odborné publikace týkající se politiky ochrany životního prostředí, Regionální politiky EU, zákonná legislativa platná k 31. 12. 2010 a další zdroje.

Pro analytickou část a ověření hypotézy jsem využila všech dostupných materiálů Obecního úřadu v Oseku nad Bečvou, zákonné legislativy a dalších zdrojů.

Pro naplnění cíle a ověření hypotézy jsem pracovala s využitím metod analýzy, dedukce a komparace.

Dle učiněných závěrů mohu konstatovat, že stanovený cíl diplomové práce byl splněn, bylo navrženo doporučení pro obec, které by danou situaci řešilo. Formulovaná hypotéza se řešením potvrdila.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] FILIP, Jiří a kol. *Odpadové hospodářství 1*. 1. vyd. Brno: Mendlova zemědělská a lesnická univerzita, 2002. 116 s. ISBN 80-7157-608-5.
- [2] KIZLINK, Juraj. *Nakládání s odpady*. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2007. 284 s. ISBN 978-80-214-3348-9.
- [3] MALAŤÁK, J.; VACULÍK, P. *Technologická zařízení staveb odpadového hospodářství: zpracování biologicky rozložitelných odpadů*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. 167 s. ISBN 978-80-213-1747-5.
- [4] MAREK, D.; KANTOR, R. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů EU*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principál, 2009. 215 s. ISBN 978-80-213-1747-5.
- [5] PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
- [6] TOMŠÍK, K. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. 3. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2009. 119 s. ISBN 978-80-213-1977-6.
- [7] VILIAMOVÁ, Š. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0.
- [8] VRBOVÁ, Martina a kol. *Hospodaření s odpady v obcích*. 1. vyd. Praha: EKO-KOM, a. s., 2003. 184 s. ISBN 80-239-0743-3.

ZÁKONY, VYHLÁŠKY A SMĚRNICE:

- [9] *Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších novel*
- [10] *Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady*
- [11] *Vyhláška č. 294/2005 Sb., Ministerstva životního prostředí o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady*
- [12] *Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství ČR*
- [14] *Obecně závazná vyhláška obce Osek nad Bečvou č. 1/2009 o stanovení systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem na území obce Osek n. B.*

[15] *Obecně závazná vyhláška obce Osek nad Bečvou č. 5/2010* o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

INTERNETOVÉ ZDROJE

[16] Češi vyhazují stále více odpadků. *AVE CZ*: [online] [cit. 2011-03-26]. Dostupné z WWW: <http://www.evecz.cz/ave_cz/>.

[17] Fond soudržnosti. *Fondy Evropské unie*: [online] [cit. 2011-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>>.

[18] Informace o fondech. *Fondy Evropské unie*: [online] [cit. 2011-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>>.

[19] Obec Osek nad Bečvou. *Osek nad Bečvou*: [online] [cit. 2011-03-10]. Dostupná z WWW: <<http://www.oseknadbecvou.cz/>>.

[20] Operační program Životní prostředí. *Operační program Životní prostředí*: [online] [cit. 2011-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/sekce/16/>>.

[21] Operační programy 2007-2013. *Fondy Evropské unie*: [online] [cit. 2011-02-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>>.

[22] Programový dokument. *Regionální operační program Střední Morava*: [online] [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.rr-strednimorava.cz/rop-sm/programovy-dokument>>.

[23] Prováděcí dokument. *Regionální operační program Střední Morava*: [online] [cit. 2011-03-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.rr-strednimorava.cz/rop-sm/provadeci-dokument>>.

[24] Působnosti a kompetence. *Česká inspekce životního prostředí*: [online] [cit. 2011-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.cizp.cz/Pusobnosti>>.

[25] Regionální operační programy. *Strukturální fondy*: [online] [cit. 2011-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>>.

[26] Regionální politika EU. *Fondy Evropské unie*: [online] [cit. 2011-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>>.

- [27] Řízení a monitoring. *Fondy Evropské unie*: [online] [cit. 2011-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Zivotni-prostredi/Rizeni-a-monitoring>>.
- [28] Řízení fondů EU. *Fondy Evropské unie*: [online] [cit. 2011-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Rizeni-fondu-EU>>.
- [29] Strukturální fondy. *Fondy Evropské unie*: [online] [cit. 2011-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>>.
- [30] Úvod do strukturálních fondů v České republice. *Euroskop*: [online] [cit. 2011-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8640/sekce/cr-a-strukturalni-fondy-v-letech-2007-2013/>>.
- [31] Výkladový slovník Životní prostředí a udržitelný rozvoj [online] [cit. 2011-02-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.slovník.ekopolitika.cz>>.
- [32] Výroční zpráva za rok 2007. *Operační program Životní prostředí*: [online] [cit. 2011-03-05]. Dostupné z WWW: <http://www.opzp.cz/soubor-ke-stazeni/16/5069-vyrocní_zpráva_opzp_2007.pdf>.

SEZNAM INTERNÍCH MATERIÁLŮ OBCE OSEK NAD BEČVOU

- [33] Hlášení o produkci a nakládání s odpady za rok 2006 -2010
- [34] Skládka TKO „Rybáře“ - Provozní řád uzavřené skládky Osek nad Bečvou
- [35] Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu obce Osek nad Bečvou za rok 2006
- [36] Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu obce Osek nad Bečvou za rok 2007
- [37] Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu obce Osek nad Bečvou za rok 2008
- [38] Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu obce Osek nad Bečvou za rok 2009
- [39] Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu obce Osek nad Bečvou za rok 2010
- [40] Závěrečný účet obce Osek nad Bečvou za rok 2006
- [41] Závěrečný účet obce Osek nad Bečvou za rok 2007
- [42] Závěrečný účet obce Osek nad Bečvou za rok 2008
- [43] Závěrečný účet obce Osek nad Bečvou za rok 2009
- [44] Závěrečný účet obce Osek nad Bečvou za rok 2010

SEZNAM ZKRATEK

ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
EK	Evropská komise
EO	Ekvivalentní Obyvatelé
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FS	Fond soudržnosti
HND	Hrubý národní důchod
HSS	Politika hospodářské a sociální soudržnosti
KO	Komunální odpad
KO	Komunální odpad
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NOK	Národní orgán pro koordinaci
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
OH	Odpadové hospodářství
OKP	Odbor kontroly a plateb
OP	Operační programy
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OŘP	Odbor řízení projektů
POH ČR	Plán odpadového hospodářství České republiky
POH	Plán odpadového hospodářství
POH	Plán odpadového hospodářství
ROP SM	Regionální operační program Střední Morava
ROP	Regionální operační program
RR	Regionální rada
ŘKV	Řídící a koordinační výbor

SF	Strukturální fondy
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SOZS	Strategické obecné zásady Společenství
ÚRR	Úřad Regionální rady
VRR	Výbor Regionální rady
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka
WCED	Světová komise pro životní prostředí

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/200 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školních § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 28. 4. 2011

Bc. Renáta Klimešová

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha číslo 1: Právní předpisy v ČR v oblasti odpadového hospodářství

Příloha číslo 2: Legislativní rámec ROP Střední Morava

Příloha číslo 3: Struktura prioritních os a oblastí podpory ROP Střední Morava

Příloha číslo 4: Přehled prioritních os a oblastí podpory ROP Střední Morava

Příloha číslo 5: Vzorový řez rekultivovanou skládkou – Osek nad Bečvou

Příloha číslo 6: Cyklostezka Bečva

PŘÁVNÍ PŘEDPISY V ČR V OBLASTI ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon se vztahuje na nakládání se všemi odpady, s výjimkou odpadních vod, odpadů z hornické činnosti, odpadů drahých kovů, radioaktivních odpadů, mrtvých lidských těl včetně mrtvě narozených těl a potratů, částí těl včetně amputovaných končetin, orgánů a ostatků, konfiskátů živočišného původu, nezachycených emisí znečišťujících ovzduší, odpadů trhavin, výbušnin a munice a vytěžených zemin a hlušín, včetně sedimentů z říčních toků a vodních nádrží. Poslední změna zákon č. 383/2008 Sb.

Vyhláška č. 376/2001 Sb., Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zdravotnictví o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, ve znění vyhlášky č. 502/2004 Sb.

Vyhláška č. 381/2001 Sb., Ministerstva životního prostředí, kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů).

Vyhláška č. 382/2001 Sb., Ministerstva životního prostředí o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě, ve znění vyhlášky č. 504/2004 Sb.

Vyhláška č. 383/2001 Sb., Ministerstva životního prostředí o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění vyhlášky č. 351/2008 Sb.

Vyhláška č. 384/2001 Sb., Ministerstva životního prostředí o nakládání s polychlorovanými bifenyly, polychlorovanými terfenyly, monometyltrachlordigenylmetanem, monometylichlordifenylmetanem, monometyldibromdifenylmetanem a veškerými směsmi obsahujícími kteroukoliv z těchto látek v koncentraci větší než 50 mg/kg (o nakládání s PCB).

Vyhláška č. 237/2002 Sb., Ministerstva životního prostředí o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků, ve znění vyhlášky č. 353/2005 Sb., a ve znění vyhlášky č. 505/2005 Sb.

Vyhláška č. 294/2005 Sb., Ministerstva životního prostředí o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.

Vyhláška č. 352/2005 Sb., Ministerstva životního prostředí o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi (vyhláška o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady)

Vyhláška č. 341/2008 Sb., Ministerstva životního prostředí o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady.

Vyhláška č. 352/2008 Sb., Ministerstva životního prostředí o podrobnostech nakládání s odpady z autovraků, vybraných autovraků, o způsobu vedení jejich evidence a evidence odpadů vznikajících v zařízeních ke sběru a zpracování autovraků a o informačním systému sledování toků vybraných autovraků (o podrobnostech nakládání s autovraky).

Vyhláška č. 374/2008 Sb., Ministerstva životního prostředí o přepravě odpadů a o změně vyhlášky č. 381/2001 Sb.

Vyhláška č. 478/2008 Sb., Ministerstva životního prostředí, kterou se mění vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady. Vyhláška je prováděcí k zákonu č. 383/2008 Sb., a konkrétně vyjmenovává odpady, pro které platí omezení při sběru a výkupu stanovená tímto zákonem.

Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky.

Nařízení vlády č. 111/2002 Sb., kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech) ve znění zákona č. 274/2003 Sb., a zákona 94/2004 Sb.

Vyhláška č. 115/2002 Sb., Ministerstva průmyslu a obchodu o podrobnostech nakládání s obaly.

Vyhláška č. 116/2002 Sb., Ministerstva průmyslu a obchodu o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

Vyhláška č. 641/2004 Sb., Ministerstva životního prostředí o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence.

LEGISLATIVNÍ RÁMEC ROP Střední Morava

LEGISLATIVA EU

Nařízení Rady č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999.

Nařízení Rady č. 1081/2006 o Evropském sociálním fondu a zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999.

Nařízení Rady č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci.

Nařízení Rady č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999 (dále jen obecné nařízení).

Nařízení Rady č. 1084/2006 o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1164/1994.

Nařízení Komise č. 1828/2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj (dále jen prováděcí nařízení).

Rozhodnutí Rady ze dne 6. října 2006 o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost (2006/702/ES).

Nařízení Komise (ES) č. 1628/2006 ze dne 24. října 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na vnitrostátní regionální investiční podporu.

Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách), které zrušuje nařízení Komise (ES) č. 1628/2006 a dále jeho účinnost je omezena do 31. prosince 2013

Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis.

Pokyny k regionální podpoře na období 2007 – 2013 (2006/C 54/08) pro NUTS 2 Střední Morava.

NÁRODNÍ LEGISLATIVA

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 490/2003 Sb., o vydání Klasifikace územních statistických jednotek (ČR-NUTS), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, účinnost od 1. 1. 2008.

Zákon č. 319/2006 Sb., o některých opatřeních ke zprůhlednění finančních vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

USNESENÍ VLÁDY ČR

Usnesení č. 175/2006 k návrhu Národního rozvojového plánu na léta 2007 – 2013.

Usnesení č. 198/2006 ke koordinaci přípravy ČR na čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Usnesení č. 245/2005 k postupu přípravy ČR na čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Usnesení č. 494/2006 k evropským zdrojům v letech 2007 – 2013.

Usnesení č. 560/2006 o Strategii regionálního rozvoje.

Usnesení č. 684/2006 k návrhu Národního strategického referenčního rámce ČR pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Usnesení č. 821/2006 k postupu přípravy operačních programů pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v letech 2007 – 2013.

Usnesení vlády ČR č. 1242/2004 k návrhu Strategie udržitelného rozvoje České republiky.

Usnesení vlády ČR č. 470/2001 k návrhu Národního rozvojového plánu (aktualizované znění).

PRŮŘEZOVÉ DOKUMENTY

Národní rozvojový plán,

Národní strategický referenční rámec,

Strategické obecné zásady Společenství na léta 2007 – 2013,

Strategie regionálního rozvoje ČR.

DOKUMENTY NA REGIONÁLNÍ ÚROVNI

Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje

Koncepce rozvoje venkova a zemědělství v Olomouckém kraji

Koncepce rozvoje podnikání v Olomouckém kraji

Územně energetická koncepce

Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje

Koncepce rozvoje cyklistické dopravy na území Olomouckého kraje

Plán odpadového hospodářství v Olomouckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování

STRUKTURA PRIORITYNÍCH OS A OBLASTÍ PODPORY ROP STŘEDNÍ MORAVA

Prioritní osa	Oblast podpory	Podíl prioritní osy na ROP SM	Podíl oblasti podpory na prioritní ose
Prioritní osa 1 Doprava	1.1 Regionální dopravní infrastr.	38,8 %	56,1 %
	1.2 Veřejná doprava		35,9 %
	1.3 Bezmotorová doprava		8 %
Prioritní osa 2 Integrovaný rozvoj a obnova regionu	2.1 Rozvoj regionálních center	39,4 %	14 %
	2.2 Rozvoj měst		42,9 %
	2.3 Rozvoj venkova		37,1 %
	2.4 Podpora podnikání		6 %
Prioritní osa 3 Cestovní ruch	3.1 Integrovaný rozvoj cestovního ruchu	18,5 %	22 %
	3.2 Veřejná infrastruktura a služby		22 %
	3.3 Podnikatelská infrastruktura a služby		50 %
	3.4 Propagace a řízení		6 %
Prioritní osa 4 Technická pomoc	4.1 Podpora řídicích, implementačních a kontrolních úkolů řídicího oránu	3,3 %	67 %
	4.2 Podpora zvyšování absorpční kapacity regionu		33 %

Zdroj: Prováděcí dokument Regionální operační program Střední Morava, vlastní zpracování

PŘEHLED PRIORITNÍCH OS A OBLASTÍ PODPORY ROP SM

1. Prioritní osa 1 - Doprava

Globální cíl:

zajištění efektivní, flexibilní a bezpečné dopravní infrastruktury v rámci regionu soudržnosti Střední Morava a spolehlivé, kvalitní a integrované veřejné dopravní služby

Specifický cíl:

zvýšení kvality dopravní infrastruktury uvnitř regionu a jejího napojení na nadregionální dopravní síť modernizací regionální sítě silnic II. a III. třídy, na zlepšení kvalitního a spolehlivého systému veřejné dopravy v regionu modernizací a integrací jednotlivých druhů dopravy a zvýšení kvality infrastruktury pro bezmotorovou dopravu

Oblasti podpory:

1.1 Regionální dopravní infrastruktura

1.2 Veřejná doprava

1.3 Bezmotorová doprava

Cílové skupiny:

- obyvatelé regionu a lidé pracující v regionu,
- domácí i zahraniční návštěvníci regionu a turisté,
- tuzemští a zahraniční investoři

2. Prioritní osa 2 - Integrovaný rozvoj a obnova regionu

Globální cíl:

zlepšení kvality života v regionu soudržnosti Střední Morava, zvýšení atraktivnosti regionálních center, měst a obcí, zajištění kvalitní a dostupné sociální služby a příznivých podpůrných podmínek pro podnikání

Specifický cíl:

vyvážený rozvoj všech obcí regionu - regionálních center, obcí, měst a zlepšení podmínek pro rozvoj malých a středních podniků zvýšením využitelnosti nemovitostí určených pro jejich podnikatelské aktivity

Oblasti podpory:

2.1 Rozvoj regionálních center

2.2 Rozvoj měst

2.3 Rozvoj venkova

2.4 Podpora podnikání

Cílové skupiny

2.1 Rozvoj regionálních center

- obyvatelé, lidé žijící, pracující a podnikající ve městech Olomouc a Zlín,
- místní podnikatelé a subjekty zajišťující služby v komerčním i neziskovém sektoru,
- správci a provozovatelé veřejné infrastruktury.

2.2 Rozvoj měst

- obyvatelé, lidé žijící, pracující a podnikající v obcích s minimálním počtem 5 000 obyvatel,
- místní podnikatelé a subjekty zajišťující služby v komerčním i neziskovém sektoru,
- správci a provozovatelé veřejné infrastruktury.

2.3 Rozvoj venkova

- obyvatelé, lidé žijící, pracující a podnikající v obcích s více než 500 a méně než 5 000 obyvateli,
- místní podnikatelé a subjekty zajišťující služby v komerčním i neziskovém sektoru,

- správci a provozovatelé veřejné infrastruktury.

2.4 Podpora podnikání

- Obyvatelé regionu a lidé pracující v regionu.
- místní podnikatelé a subjekty zajišťující služby v komerčním i neziskovém sektoru,
- správci a provozovatelé veřejné infrastruktury

3. Prioritní osa 3 - Cestovní ruch

Globální cíl:

zlepšení atraktivnosti regionu soudržnosti Střední Morava pro účely cestovního ruchu, zlepšením jeho infrastruktury, služeb, informovanosti a propagace

Specifický cíl:

zvýšení atraktivnosti regionu zkvalitněním infrastruktury pro rozvoj cestovního ruchu na území s vysokou koncentrací infrastruktury a služeb, na území mimo vysokou koncentrací infrastruktury a služeb, rozvoj služeb v cestovním ruchu zajišťovaný podnikatelskými subjekty a zvýšení zájmu turistů o region podporované koordinovaným rozvojem a propagací produktů cestovního ruchu

Oblasti podpory:

- 3.1 Integrovaný rozvoj cestovního ruchu
- 3.2 Veřejná infrastruktura a služby
- 3.3 Podnikatelská infrastruktura a služby
- 3.4 Propagace a řízení

Cílové skupiny

- domácí i zahraniční návštěvníci regionu a turisté,
- obyvatelé regionu a lidé pracující v regionu,
- místní podnikatelé a subjekty zajišťující služby,
- místní NNO, obce a svazky obcí (mimo oblast podpory 3.4)
- subjekty působící v neziskovém sektoru, profesní sdružení, obce a svazky obcí (pro oblast podpory 3.4)

4. Prioritní osa 4 - Technická pomoc

Technická pomoc je zakotvena v obecném nařízení v článku 45, podle kterého lze ze strukturálních fondů průřezově financovat přípravné, správní, monitorovací, hodnotící,

informační a kontrolní činnosti v rámci operačních programů. Součástí technické pomoci je také posílení absorpční kapacity subjektů pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů.

V této prioritní ose bude poskytnuta podpora řídicímu orgánu při implementaci všech ostatních prioritních os programu. Jedná se tedy o průřezovou prioritní osu. Bude posilována administrativní kapacita řídicího orgánu ve vazbě na všechny potřebné činnosti spojené s realizací programu. Důležitým prvkem je také podpora publicity a zpracování analytických materiálů a podpora absorpční kapacity.

Globální cíl:

zajištění dostatečné administrativní kapacity, efektivního řízení a implementace, informovanosti, kontroly, sledování a hodnocení ROP Střední Morava a posílení vnitřní absorpční kapacity

Specifický cíl:

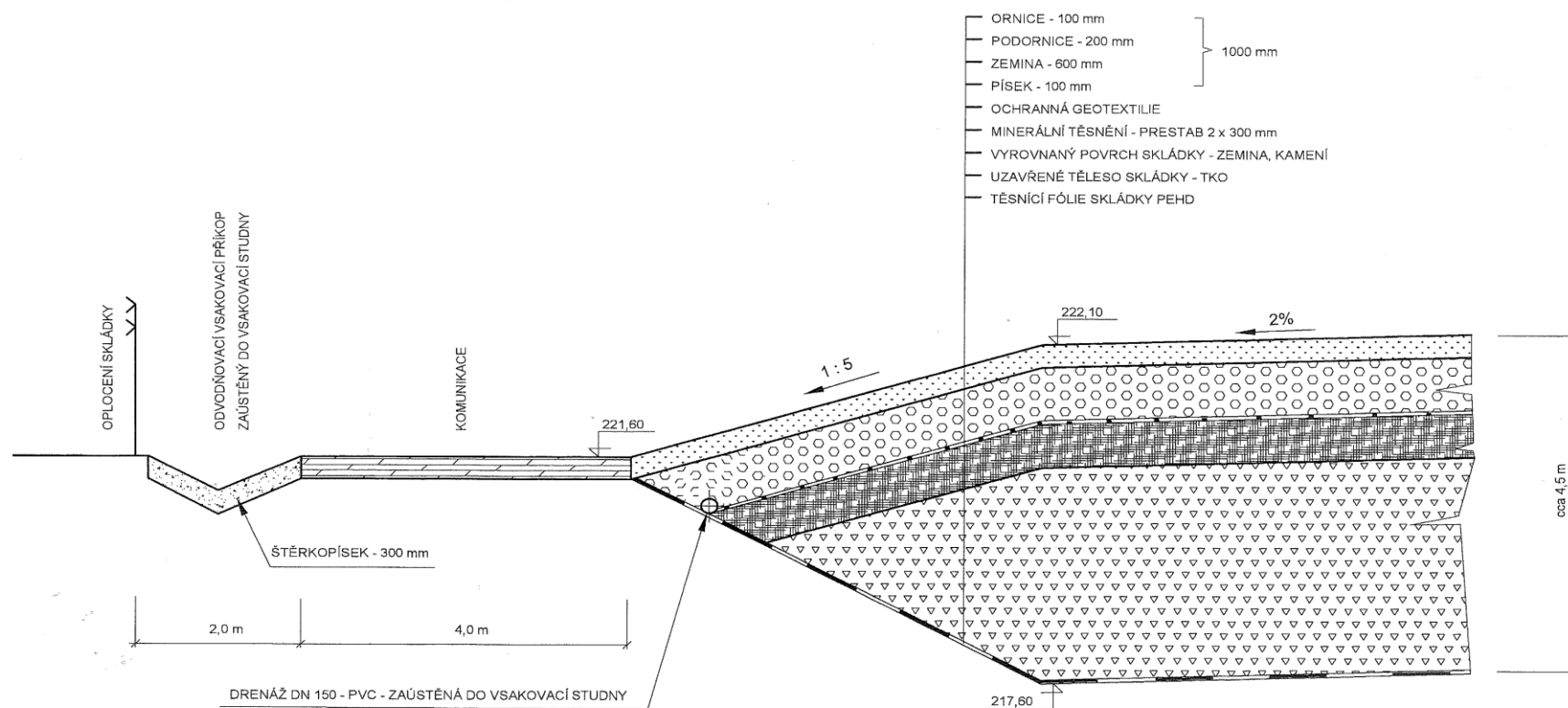
zajištění podmínek pro úspěšnou implementaci ROP Střední Morava a zvyšování absorpční kapacity v regionu a zajištění úspěšného čerpání prostředků ze SF EU

Oblasti podpory:

4.1 Podpora řídicích, implementačních a kontrolních úkolů řídicího orgánu

4.2 Podpora zvyšování absorpční kapacity regionu

VZOROVÝ ŘEZ REKULTIVOVANOU SKLÁDKOU - OSEK NAD BEČVOU

Zdroj: Skládka TKO „Rybáře“ - Provozní řád uzavřené skládky Osek nad Bečvou

CYKLOSTEZKA BEČVA

Osek nad Bečvou - skládka odpadů

Zdroj: www.cyklostezkapecva.com